Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP • *www.evangelikuselet.hu* *78. évfolyam, 44. szám* ■ *2013. november 3.* ■ *Szentháromság ünnepe után 23. vasárnap* Ára: 275 Ft

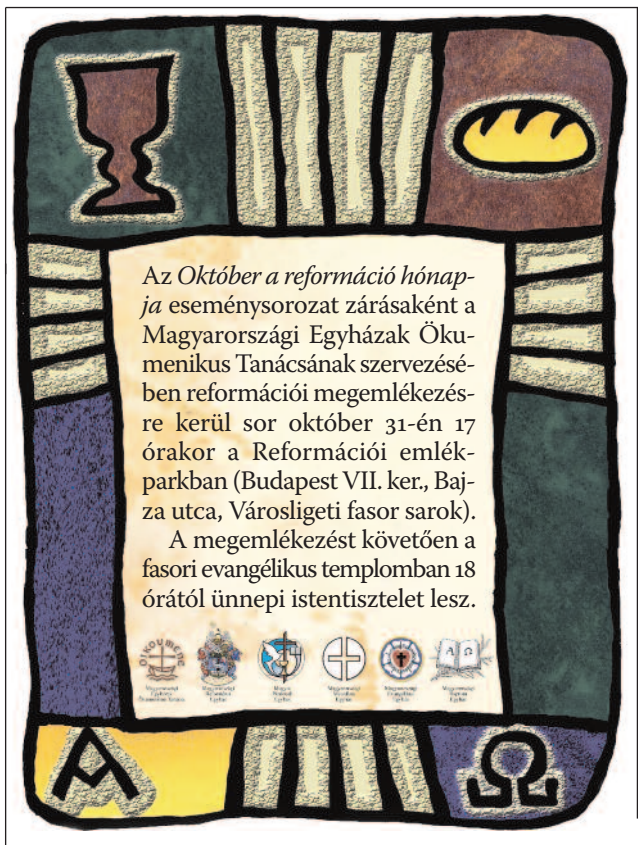

„Köszönet és tisztelet az evangéliumért életüket kockáztató és odaadó elődöknek: Luthernek és munkatársainak, Miklósnak és Györgynek, valamint sok-sok ismeretlennek, akiknek vére magvetés volt."

A reformáció tüze ▶▶ *3. oldal*

„Néhány évvel ezelőtt az egyházi köztudatban is igen elevenen élt az evangélikus kórház terve. Ennek Ön volt az egyik fő motorja. Hogy áll ma első kórházunk ügye?"

Interjú dr. Cserháti Péter egészségpolitikáért felelős helyettes államtitkárral ▶▶ *5. oldal*

A fiak szabadok! ▶▶ *2. oldal*
„Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg!" ▶▶ *2. oldal*
Szlovák és német oldal ▶▶ *4. és 6. oldal*
Nyíregyházi évfordulók ▶▶ *9. oldal*
Melléklet: ÚTITÁRS – evangéliumi lap

VENYERCSÁN LÁSZLÓ

Reformáció

Célt tévesztett utakon jársz,
és pórázon tart a Baál –
de ha már légszomj fojtogat,
és emészt az istenhiány:
vissza az alaphoz, vissza az Igéhez,
szeretet útjához, Krisztus keresztjéhez.
Sátán tömlöcéből az Élet vizéhez.
Ige az alap, Ige az Élet,
örök létezésben Élet a Lélek.

Köszöntés a reformáció ünnepére Magyarországnak

■ MARGOT KÄßMANN

Október elején olyan kongresszus ülésezett Zürichben, ahová a svájci és a német evangélikus egyházak meghívták minden testvéregyházukat. Összesen harmincöt országból – Brazíliától Dél-Afrikáig – gyülekeztek össze protestánsok arról beszélgetni, hogy miként akarják megünnepelni 2017-ben a reformáció ötszáz éves jubileumát. Különleges élmény volt mindez: bibliatanulmányokban és előadásokban, kiscsoportos munkában és az asztal mellett vagy éppen a városnézés során arról szólt a disputa, hogy mit is lehet ünnepelni.

Már maga a tény, hogy a jubileum átgondolására nemzetközi kongresszussal készülünk, hatalmas változásokat jelez. A korábbi reformációi jubileumokat és Luther-évfordulókat mindig az adott korszak légköre határozta meg Németországban.

1617 a felekezeti önazonosság keresésének jegyében telt. 1717-ben a pietisták *Luthert* kegyes, hívő emberként jellemezték, mások viszont a középkori tévelygésekkel szemben fellépő, korai felvilágosult gondolkodót éltették benne. 1817-ben – az 1813-as lipcsei csatára, a népek csatájára is emlékezve – vallásos-nemzeti ünnepbe ágyazták bele Luthert mint nemzeti hőst. Végül 1917-ben *Hindenburggal* együtt a németség megmentőjeként méltatták a nehéz időkben – az első világháború közepette – ünnepelt német Luther-jubileum során.

2017 viszont változást hozott. A reformációt az egy évszázados ökumenikus mozgalom hátterével ünnepeljük. Európában az evangélikusok és reformátusok immár negyven éve túlléptek az egyházszakadáson a leuenbergi konkordiával. Habár továbbra is vannak eltérések az úrvacsoráról szóló tanításban, mégis el tudjuk ismerni egymást egyházként, és tudunk együtt is ünnepelni. A római katolikus egyházzal folytatott párbeszéd ugyan nem vezetett még úrvacsorai közösséghez, de a kölcsönös tiszteletadás megerősödött. A mennonitákat, akik az újrakeresztelők mozgalmának szellemi örökösei, megkövette a Lutheránus Világszövetség világgyűlése, és a maga részéről megbocsátást hirdetett nekik. Csupán így képzelhető el a reformációi jubileum a mai ökumenikus horizonton.

Egészen bizonyos, hogy Európában sokféle évfordulót meg lehetne ünnepelni. A 95 tétel kiszögezése Luthert mint reformkatolikust állítja elénk, csupán az átokbulla elégetése és a wormsi birodalmi gyűlés előtti kiállása vezetett az egyházával való szakításhoz. Mi azonban tekinthetünk úgy 1517-re, mint szimbolikus évszámra, és Lutherra mint a széles reformátori mozgalom szimbolikus alakjára, amely mozgalmat *Husz Jánostól* kezdve *Melanchthonig* és *Bucerig, Kálvinig* és *Zwingliig* sokan vitték tovább.

Némelyek azt kérdezik: van egyáltalán mit ünnepelni?! Igen! Egyfelől a keresztyén ember szabadságának reformátori felfedezését, Isten életre irányuló elkötelezését – egyedül kegyelemből, egyedül a Szentírásból, egyedül hit által, egyedül Krisztussal a középpontban. Továbbá ott van a reformáció hatása az oktatásra és képzésre. Luther lefordította a Bibliát német nyelvre, felszólította a fejedelmeket, hogy állítsanak mindenki számára iskolákat, hogy ki-ki maga is olvashassa a Szentírást, és ezáltal saját lelkiismeretét megedzhesse. Másfelől ott van, amit a reformációból tanulhatunk: Luther antijudaista szavait az utóbbi évtizedekben olyan terhelő vétekként ismerhettük el, amelyeket éppen a németek körében használtak fel iszonyú tévelygésekhez.

Ünnepelhetjük továbbá az említett ökumenikus közeledést is. S nem utolsósorban Luthernek a kereszténységről szóló tanítását: mindenki, aki részesült a kereszténységben, a papsághoz tartozik, legyen akár lelkész, püspök, pápa – ami aztán a 20. században elvezetett odáig, hogy mindezt a nőkre nézve is elismerték.

Egyáltalán nem a szakadást ünnepeljük tehát, hanem éppen egy olyan egyháznak a megszületését, amely ugyan különböző utakat járt, mégis mélyen áthatotta a reformáció. Maga a római katolikus egyház is eltörölte a búcsúval való pénzügyi visszaélést a trentói zsinatot követően, a II. vatikáni zsinat után pedig, amely bevezette a népnyelven való misézést is, a katolikusság sem az a 16. századi egyház többé, amely kiprovokálta Lutherből a cselekvést.

Így akarjuk tehát a világ evangélikus egyházait meghívni Németországba.

2017. május 28-án, a berlini egyházi napok (Kirchentag) zárásaként hatalmas közös istentiszteletet tervezünk Wittenberg kapuinál. Ezt követően 95 napon át lesz megtekinthető Wittenbergben és környékén „a reformáció világkiállítása", amelyben majd tisztán megmutatkozik, hogy a kicsiny wittenbergi kezdetből mi minden nagy dolog fejlődött ki szerte a világon.

Hogy ne lenne okunk az ünneplésre?! Azt remélem, hogy ott találkozhatunk majd mi is 2017-ben!

(Fordította: dr. Korányi András)

A szerző a 2017-es reformációi jubileum jószolgálati nagykövete

REFORMÁCIÓ ÜNNEPE – 5MÓZ 4,1–2.9–10

A mi történetünk

Emlékezz! Szedd elő életed első emlékét! Mi volt az? Apád vagy anyád arca? Hogy kezdődött? Egy nyomorúságos, életre szóló, torzító és pusztító emlék, amely elindítja a képek sorát, vagy egy idillikus, jó illatú, kedves, napfényes pillanat? Emlékezz! Sokan mondják, hogy felnőtt létünk egyik legfontosabb meghatározója lehet az, hogy mennyire tudjuk megőrizni gyermekkorunk emlékeit, mennyire tudnak hatni ránk, mennyire vagyunk képesek beolvasztani későbbi döntéseinkbe kicsinységünk élményeit.

Emlékeink ma hadd váljanak Isten tetteire való emlékezéssé! Lehetne másképp is. Meghatározó eseményeket hozó emberek jutnak eszünkbe, akik ott álltak életünk kezdetén. Vannak, akikre mély hálával gondolunk, talán nekik köszönhetjük azt, ahol ma tartunk hitünkben, életünkben, gondolkodásunkban. Talán vannak olyanok, akik belegázoltak ifjúságunkba, akik tönkretették azt, ami szépet és jót magunkkal hoztunk.

Aztán ott vannak a történések. Amikor úgy éreztük, a világ minden eseménye minket támogat, minden, ami történt, utunkat egyengette. Mintha valaki őrzött volna bennünket döntéseinkben, és mintha még a fájdalmas történetek is szerettek volna megértetni velünk valamit, amire nagy szükségünk volt.

Sokszor értek kudarcok is minket. Egyikbe-másikba bele is roppant a sorsunk. Talán volt, amikor úgy éreztük, semmink nincsen, ki vagyunk fosztva, elvettek tőlünk mindent, esélyünk sincs továbbindulni.

Emlékeink ma hadd váljanak Isten tetteire való emlékezéssé! Mert hitünk az, hogy minden, ami velünk történt, és ami történik, valamiképpen Istenről beszél. Az ő szándékait, cselekedeteit, csodáit vagy éppen próbatételeit ott találjuk az elmúlt évek, évtizedek történetében. A sikerek és kudarcok, a csodák és tragédiák sajátos módon mutatják meg nekünk Isten személyének törvényszerűségeit, akaratát, örömét vagy szomorúságát.

Meg ne feledkezz azokról, amelyeket saját szemeddel láttál; ne vesszenek el emlékezetedből soha életedben! Ismertesd meg azokat fiaiddal és unokáiddal is!

* * *

Emlékezz! Emlékezz mindarra, amit láttál a szemeddel, hallottál a füleddel, tapintottál vagy ízleltél!

Emlékezz a reggeli fényre, ahogy megvilágította a mező fölött paplanosan elterülő párát. Emlékezz a döbbenetes hegycsúcsokra, a csodás festményekre, a szívbe markoló olvasmányokra.

Emlékezz az erdő zúgására, a kecskék vidám hangjára, egy Bach-kantátára, egy szóra, amely megváltoztatta az életedet.

Emlékezz egy csaláncsípésre, egy állat orrának érintésére, egy kézfogásra, egy pillanatra, amelytől libabőrös lettél.

Emlékezz a keserűre, az édesre, a savanyúra és a sósra és arra, hogy váltak mindezek életed metaforáivá.

Emlékeink ma hadd váljanak Isten tetteire való emlékezéssé! Érzékeinken keresztül Isten nemcsak a világ szépségeit szeretné megmutatni, hanem önmagát is. Kezdettől fogva fontos volt, hogy a látás több legyen, mint optikai érzékelés. A hit hallásból fakad. Isten közelségét leginkább megérintettségünkkel szoktuk meghatározni. Magunk pedig legközelebb az ízlelés útján kerülünk Istenhez.

Meg ne feledkezz azokról, amiket saját szemeddel láttál; ne vesszenek el emlékezetedből soha életedben! Ismertesd meg azokat fiaiddal és unokáiddal is!

* * *

Emlékezz! Emlékezz keresztyénséged felfedezéseire, hited ébredésére. Emlékezz a kereszténység cseppjeire, még ha öntudatlan csecsemőként élted is át! Emlékezz az első történetekre, amelyeket hallottál Istenedről! Talán egy igehirdetés érintett meg, talán egy közösségi alkalom. Lehet, hogy idegenként nyitotta ki valaki számodra ezt a világot, lehet, hogy belenevelődtél szüleid vagy nagyszüleid hagyományaiból. Emlékezz, amikor

AZ ÜNNEP IGÉJE

először törtél össze bűneid súlya alatt, amikor először álltál a kereszt előtt úgy, hogy tudtad, ami itt történt, a te sorsod meghatározója. Emlékezz az első olyan úrvacsorára, amely elragadott, kiemelt elveszettségedből!

Emlékezz az Írás megértésére. Amikor a régi szövegek hirtelen mutatták meg mélységes igazságukat, amikor az egyszerű szöveg egyértelműen Isten beszédévé vált.

Emlékeink ma hadd váljanak Isten tetteire való emlékezéssé! Ő ébresztette hitünket, ő mutatta meg a kereszten, meddig megy el irántunk érzett szeretetében. Ő vezetett közösségbe, ő mentett meg országa számára. Megmutatta magát visszavonhatatlan kitárulkozással, felfedte titkait, mi pedig az örökkévalóság emberei lehetünk.

Meg ne feledkezz azokról, amiket saját szemeddel láttál; ne vesszenek el emlékezetedből soha életedben! Ismertesd meg azokat fiaiddal és unokáiddal is!

* * *

Hogy emlékezhetnénk arra, hogyan hozott ki Egyiptom földjéről? Hiszen ez nem a mi történetünk. És talán igaz, hogy *Luther* kora, a reformátorok küzdelmei, a történelmi idők akkori fordulatai ugyanígy nem tartoznak ránk.

A reformáció azonban elhelyezte a világba az emlékezés, felidézés azon formáját, melyben az ember – valami érdekes egyidejűségben – részese lesz Isten csodáinak. A megújulás talán éppen azt jelenti, hogy ezeket felfedezzük saját történetünk, gondolkodásunk, hitünk számára. Mert Isten nem egyetlen történelmi szakasz Istene, amikor ki kellett hoznia a zsidóságot Egyiptomból, vagy amikor egy vándorló népnek rendelkezéseket írt. Nem csupán a wittenbergi vártemplomnál Isten, vagy a wormsi birodalmi gyűlésen, hanem mindegyikünk sorsába beírja magát, ha készek vagyunk érteni, nyitottak vagyunk csodáira, és észrevesszük jelenlétét.

■ KOCZOR TAMÁS

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Irgalmas Istenünk! Nincs ember, aki tisztátalanság nélkül állhatna meg előtted. Kérünk téged, kegyelmezz nekünk, és éreztesd velünk jóindulatodat, amikor könyörgéseinkkel hozzád fordulunk.

[Lektor:] Irgalmazz a benned hívőknek! Add, hogy életünket, melynek te szabsz határt, a tőled kapott bölcsességgel, szolgáló szeretettel élhessük. Ismered gyengeségeinket, te vezess bennünket a te utadon, hogy megérkezhessünk hozzád, s Fiadért részesülhessünk országod örömében. Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Irgalmazz egyházadnak! Add, hogy az utolsó időkig hűséggel őrizze igéd rábízott drága kincsét, és világossággá lehessen a téged keresők számára! Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Irgalmazz a világ és népünk vezetőinek! Ne engedd, hogy a telhetetlenség és a hatalomvágy mindent tönkretegyen. Te adj tisztánlátást számukra, és mutass kiutat jelenlegi nehéz helyzetünkből. A bizalmatlanságot hadd váltsa fel újra a bizalom! Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Irgalmazz családjainknak! Gondviselő szereteted őrködjék a házastársak felett, hogy a másikban és a másik által megtalálhassák az igazi boldogságot. Te oltalmazd gyermekeinket minden bajtól és veszedelemtől, hogy felnőve megtalálhassák helyüket a világban. Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Irgalmazz a szenvedőknek és a betegeknek! Éreztesd jóságos atyai szeretetedet a haldoklókkal és a gyászolókkal. Végtelen hatalmad diadalmaskodjék minden betegség és gyengeség fölött! Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Irgalmas Istenünk! Fiad szolgálata által megmutattad, menynyire szeretsz bennünket. Az ő érdemében bízva tekintünk előre az utolsó időkre is. Kérünk, őrizz meg minket irgalmasan!

[Gyülekezet:] Ámen.

HIRDETÉSEK

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

Pesterzsébeti Ificafé

Ificafé a város szélén *Rejts most el* címmel. Koncert és képkiállítás *Balogh Tibor* előadóművésszel és *Drenyovszky Kingával.* Hangulat, Hammond, tea, kávé, ige és beszélgetés november 9-én, szombaton: Budapest XX. ker., Ady E. u. 89., evangélikus nagyterem.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED?

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 23. VASÁRNAP – MT 17,24–27

A VASÁRNAP IGÉJE

A fiak szabadok!

A Jézus korában szedett templomadót Mózes törvénye rendelte el (2Móz 30,13 kk.). Összege húsz gérában, vagyis fél sekelben volt megállapítva. *„A gazdag ne adjon többet és a nincstelen se adjon kevesebbet fél sekelnél, amikor megadjátok az Úrnak szóló felajánlást váltságdíjul magatokért”* (2Móz 30,15) – olvashatjuk a törvény előírását. Mivel váltságdíjról van szó, amelyet kinek-kinek önmagáért kell adnia, a jelképes összegnek egyenlőnek kell lennie, hiszen Isten előtt minden emberi élet értéke egyenlő.

Jézus – Isten Fia, aki Isten háza népéhez tartozik – még jelképesen sem szorul megváltásra. De nem akarja megbotránkoztatni az adószedőket, ezért kifizeti az előírt összeget. Mivel az adószedők Péter által keresték meg, az ő adóját is kifizeti. A kifogott hal szájában csodálatos módon talált ezüstpénzből épp ennyire telik.

A templomadó évről évre arra emlékeztette az Isten ószövetségi népéhez tartozókat, hogy megváltásra szorulnak. Hiába alkotják Isten választott népét a földön, hiába állhatnak meg Isten földi házának, a templomnak udvarában, csupán szolgák, akik nem tartoznak Isten háza népéhez, nem tagjai Isten „családjának”. Mert a „fiak”, Isten „családtagjai” szabadok: nem kell váltságdíjat fizetniük életükért.

A történet a megváltás sajátos aspektusára irányítja figyelmünket. Amikor Jézus a kereszten életét adta értünk, nemcsak a bűn, a sátán és a halál hatalmából váltott ki bennünket, hanem Isten szolgáinak sorából is, és Isten háza népének, Isten „családjának” tagjává tett, hiszen a szolgaság lelke helyett a „fiúság” Lelkét ajándékozta nekünk. Az új szövetség népe – mint Isten háza népe és „családja” – örökre mentes az ószövetségi templomadó és minden más, az istentisztelettel kapcsolatos ószövetségi előírás alól. Hiszen ezek az előírások csupán Isten szolgáinak szóltak, és nem Isten „családtagjainak”.

„A fiak szabadok” – mondja Jézus, de ez nem azt jelenti, hogy az istentisztelet kérdésében kedvük szerint azt tehetnek, amit csak akarnak. Csupán arról van szó, hogy már nem a ház szolgáira vonatkozó előírások érvényesek rájuk, hanem – mint akik a ház Urának családját alkotják – a család életének rendjébe kell beilleszkedniük. A család életében pedig központi helyet foglal el a közös étkezés.

Luthert félreértve ma sokan gondolják egyházunkban, hogy az istentisztelet *adiaforon* kérdés: rendje és formája *közömbös* az üdvösség szempontjából. Akik így érvelnek, előszeretettel hivatkoznak arra is, hogy Jézus az evangéliumok tanúsága szerint semmilyen rítust, semmilyen szertartást sem rendelt követői számára. Ez azonban súlyos félreértés. Hiszen Jézus az utolsó vacsorán teste és vére szentségének megalapításakor határozott parancsot adott: *„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!”* (1Kor 11,24) Ezzel nem kevesebbet mondott, mint azt, hogy mostantól az én szent vacsorám ünneplése mint az én halálom emlékezetének ünneplése legyen a ti istentiszteletetek.

„Ezt cselekedjétek!” – vagyis ne mást cselekedjetek, amikor istentiszteletre gyűltök össze! Az evangélium hirdetése a világ minden népéhez szóló küldetésetek, amelynek teljesítése mindennapi kötelességetek: ezt sem cserélhetitek fel tetszésetek szerint semmi másra – de amikor mint tanítványi közösségem, mint Istennek a fiúság Lelkével megajándékozott háza népe istentiszteletre jöttök össze, akkor valamennyiszer ezt teszitek, házam asztalának vendégeiként részesüljetek az értetek váltságul adott testem és vérem közösségében.

Jézusnak az utolsó vacsorán mondott szavait nem értelmezhetjük másként, mint az új szövetség népének istentiszteletét meghatározó rendelkezést. Amíg tehát az igehirdetés a misszió eszköze, addig az Úr testében és vérében való közösség (communio) a hívők istentisztelete. A páli levelek és *Az apostolok cselekedeteiről* írt könyv tanúsága szerint az 1. század egyházában a misszió és a már megkeresztelkedett hívők szent együttléte így különült el egymástól. A hívők istentiszteletén ugyan helyet kapott a zsoltáréneklés, a tanítás és a Szentlélek más ajándékaival való szolgálat is, igehirdetés azonban csak a misszió szabadtéri vagy – amíg lehetőség volt rá – zsinagógai alkalmain hangzott.

Az igehirdetés csak a 4. század első felében lett a gyülekezet istentiszteletének része, amikor a kereszténység már nem volt üldözött vallás, és az egyházhoz még nem csatlakozott, a keresztségben még nem részesült érdeklődők előtt többé nem kellett titokban tartani a hívők gyülekezetének összejövetelére szolgáló helyet. A misszió és vele az igehirdetés így került a sokasodó bazilikák és templomok falai közé, és lett először csak az istentisztelet bevezető részévé (katekumenek istentisztelete), amelyet a már megkeresztelt hívők istentisztelete, az eucharisztia ünneplése követett.

Míg a keleti egyház liturgiájában formálisan a mai napig is megmaradt a határvonal a katekumenek istentisztelete és az eucharisztia ünneplése között, addig a nyugati egyház istentiszteleti rendtartásában az igehirdetés a mise (az Úr asztalának közösségére utaló *mensa* szóból ered!) szerves részévé lett, bár a középkorban a prédikáció gyakran elmaradt, és csak a kijelölt igéket olvasták föl.

Ez volt a jellemző a 16. század egyházában is. Luther ilyen körülmények között tartotta szükségesnek az igehirdetés rangjának helyreállítását az istentiszteleten belül. Szabállyá tette, hogy igehirdetés nélkül nem szabad istentiszteletet tartani. A népnek a hit dolgaiban való nagyfokú tájékozatlanságát látva tovább is ment, és a hétköznapi istentiszteleteket kifejezetten igehirdető, illetve tanító istentiszteletté tette. Ezt azonban csak átmeneti szükségmegoldásnak szánta, abban bízva, hogy a hitben fölnevelkedő új generáció majd minden külső kényszer nélkül, a „fiak” szabadságával élve, belső igénytől hajtva fogja újra naponta ünnepelni az Úr vacsoráját, Isten háza népének és „családjának” Krisztus szent testében és vérében való közösségét. De vajon megszületik-e végre ez a Luther által megálmodott új generáció?

■ Véghelyi Antal

„Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg!”

CANTATE

November az egyházi év végének időszaka. Ilyenkor – nem csak a halottak napja miatt – talán többet foglalkozunk az emberi élet végső kérdéseivel: élettel, halállal, örök élettel. Ehhez a belső úthoz szeretnénk zenei segítséget nyújtani *Heinrich Schütz Musikalische Exequien* című művének bemutatásával. Az ismertetés írásához a darab szövegkönyvét és partitúráját, valamint *Gyarmati Eszter* előadását vettük alapul, amely a Bartók rádió *A hét zeneműve* sorozatában hangzott el.

Ma, amikor az emberi életpálya jelentős állomásait kísérő szertartások közül általában csak az esküvőt előzi meg hosszas szervezés, különösnek tűnhet az a körültekintés, amellyel *Heinrich Schütz* (1585–1672), a kora barokk legjelentősebb evangélikus zeneszerzője gondoskodott temetése zenéjéről: kiválasztotta a szöveget, legkedvesebb tanítványára bízta megzenésítését, majd gondosan áttanulmányozta az elkészült művet. Mindez azonban akkoriban nem volt szokatlan: maga Schütz is több temetési kompozíciót írt. Ezek legpompásabb és legismertebb darabja a *Musikalische Exequien* (op. 7, SWV 279–281) énekhangokra és basso continuóra, amely Schütz egész életművét tekintve is kiemelkedő jelentőségű.

A háromtételes zenei gyászszertartás az 1635-ben elhunyt *Posthumus Heinrich von Reuß* temetésére készült, aki ugyancsak felkészülten várta élete végét: koporsójának teljes felületére a lutheri Bibliából vett igeverseket és korálszövegeket vésetett. Az idézetek a földi élet nyomorúságával, a halállal, a feltámadással és a túlvilági élet boldogságával kapcsolatosak.

A kompozíció nagyszabású első tételének címe: *Koncert német temetési mise formájában.* A „missa” szó a német lutheránus gyakorlatban a *Kyriét* és a *Gloriát* jelenti. A *Kyrie* tartalma és szerkezete egyértelműen felismerhető, hiszen a hatszólamú capella (kórus) megszólítja a Szentháromság tagjait, mindháromszor azonos könyörgéssel. E három pillér köré rendeződnek a bibliai szövegek.

Az első zsoltártónusú gregorián intonáció, majd a férfi szólisták tercettje *Jób könyvének* döntő pontját idézi: *„Mezítelen jöttem ki anyám méhéből, mezítelen is megyek el. Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úr neve!”* (Jób 1,21) Ezután a capella énekli a *Kyrie eleison* első tagját: „Urunk, Atyaisten az égben, irgalmazz nekünk!”

A következő szakasz két újszövetségi igeverset kapcsol össze. *„Mert nekem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség!”* (Fil 1,21) – énekli hitvallásként a két szoprán (ennek alapján keletkezett 504. számú énekünk). Majd a tenor folytatja azzal a kijelentéssel, amely az *Agnus Dei* szövegének része lett: *„Íme, az Isten Bárányа, aki hordozza a világ bűnét!”* (Jn 1,29b) A capellától pedig a *Kyrie eleison* második tagját, a *Christe eleisont* halljuk: „Jézus Krisztus, Isten Fia, irgalmazz nekünk!”

A harmadik szakasz ezt a gondolatmenetet teljesíti ki. *„…mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Tehát akár élünk, akár meghalunk, az Úréi vagyunk”* (Róm 14,8) – énekli az alt és a basszus. Itt megfigyelhető a barokk kor komponistáinak törekvése, hogy a zene eszközeivel ábrázolják a szöveg tartalmát, jelentését. Az élet és a halál szembenállását Schütz ellentétes irányú skálákká fordítja le: a „sterben wir”, vagyis a „meghalunk” zenéje lemondóan ereszkedő, míg az életre utaló „darum wir leben” élénk motívuma egyre magasabbra kapaszkodik. A *Kyrie eleison* harmadik tagja zárja az első tétel nyitószakaszát: „Szentlélek Isten, irgalmazz nekünk!”

A tétel második része bibliai igék és korálstrófák váltakozására épül. Az összeválogatott szövegek hatalmas biblia- és énekismeretről, rendíthetetlen hitről tesznek tanúbizonyságot. (Terjedelmi okokból az erről a részről és a mű második tételéről szóló elemzést a jövő héten olvashatják.)

Most a kompozíció harmadik tételét mutatjuk be: az elhunyt rendelkezésének, illetve a lutheránus temetési szertartásnak megfelelően Schütz ebben Simeon hálaénekét zenésítette meg; ezt egyéb bibliai idézetek is kiegészítik.

A szerző itt két együttest alkalmazott, ezek viszonya azonban egészen különleges. Nem egymás tükörképei, kiegészítői, hanem külön szereposztásuk van: az ötszólamú (szoprán nélküli) első kórus az e világban maradók, a háromszólamú (két szopránból és baritonból álló) második kórus pedig a szeráfok és az üdvözült lelkek kara. Ennek megfelelően szövegük is különböző. Nyolcadik tónusú intonációval kezdve az első kar mindvégig Simeon próféta szavait énekli (ez a napzáró zsolozsma, a kompletórium canticuma is): *„Most bocsátod el, Uram, szolgádat beszéded szerint békességgel, mert meglátták szemeim üdvösségedet, amelyet elkészítettél minden nép szeme láttára, hogy megjelenjék világosságul a pogányoknak és dicsőségül népednek, Izráelnek.”* (Lk 2,29–32)

Az éteri magasságban járó második kar vigasztalja a gyászolókat. *„Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg, mostantól fogva. Bizony, ezt mondja a Lélek, mert megnyugszanak fáradozásaiktól, mert cselekedeteik követik őket.”* (Jel 14,13; mint ahogy augusztusban írtuk, ezt a verset *Johannes Brahms* is megzenésítette a *Német rekviem* utolsó tételében.) *„Az igazak lelkei azonban Isten kezében vannak, s a halál kínja nem éri őket.”* (Bölcs 3,1; Káldi-Neovulgata) A szeráfokkal éneklő, boldog lelkeket jelképező együttes egyre távolabbról szólal meg – mintha a halott lelkét az égbe kísérve egyre messzebb kerülnének a földtől.

Kívánjuk, hogy a mű figyelmes meghallgatása *(youtu.be/_Gd1DqDUC2U)* adjon belső békét a halottaikra emlékezőknek!

■ Dr. Ecsedi Zsuzsa

Reformációünnep bibliavasárnapon

Protestáns egyházainkban október utolsó hetében kulmináltak a reformáció emléknapja alkalmából rendezett események. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) által szervezett programsorozat (biblia)vasárnapi ünnepi istentiszteletének a pesterzsébeti baptista imaház adott otthont. Az ökumenikus alkalom igehirdetője a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) elnök-püspöke, *Gáncs Péter* volt.

LOVÁSZ GYULA FELVÉTELE

Pesterzsébeten messziről világít a baptista imaház üvegkeresztje, amely idén a záró úrvacsorás istentiszteletre hívogatta a reformáció havában „ünnepbe öltöző” protestáns felekezetek híveit.

A helyi baptista lelkipásztor, *Katona Béla* és *Papp János* baptista egyházelnök mellett az ökumenikus alkalom szolgálattevője volt *dr. Steinbach József* református püspök, a MEÖT elnöke, *Pataky Albert* pünkösdi egyházelnök, *Csernák István* metodista szuperintendens és *dr. Fischl Vilmos* evangélikus lelkész, a MEÖT főtitkára. Az est gazdag zenei anyagát a pesterzsébeti baptista énekkar szolgáltatta.

Gáncs Péter Zsid 6,12 és Jer 15,16 alapján helyezte a jelenlévők szívére: Isten igéje nem aranymondások gyűjteménye, nem szent szöveg, hanem táplálék, mindennapi kenyér, amelyet meg kell rágni, meg kell emészteni. Az evangélikus elnök-püspök nem titkolta: Isten igéje sokszor kemény eledel… Templompadban is el lehet kárhozni – idézte a nem épp szívmelengető mondást –, rávilágítva, hogy a találkozáshoz a szíveket is ki kell tárni. Meg kell becsülnünk a reformáció örömüzenetét – zárta mondandóját –, azt, hogy Isten igéje is keres minket.

A közös gyökerekre emlékezők az Úr megterített asztalához járultak. A kelyhet a reformáció adta vissza a népnek, ezért az úrvacsoravétel különösen fontos eleme volt az ünnepi alkalomnak, amelyben a protestáns egyházak egységét is megélhették a szentséggel élők.

Búcsúzóul Fischl Vilmos MEÖT-főtitkár invitálta az ünneplőket október 31-ére a VII. kerületi Reformációi emlékparkba, majd a fasori evangélikus templomban tartandó megemlékezésre.

Idekívánkozó hír, hogy október 28-án, (a pénteki munkaszüneti nap miatt előrehozott) lapzártánk után mutatták be Evangélikus Hittudományi Egyetemünkön a *Luther válogatott művei* könyvsorozat újabb kötetét, amely *Luther Márton* levelezéséből ad közre válogatást. A kötetről, illetve a könyvbemutatóról terveink szerint következő lapszámunkban szólunk bővebben.

■ K. A.

1517 m óta frissebben! – ezzel a jelszóval rendezték meg sokéves hagyományt követve október 26-án a reformációi emlékfutást a Városligetben. A rendezvény fővédnöke idén is *Novotny Zoltán* sportriporter volt. Egyházunk sajtóbizottságának és a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöke – a rövid igei bevezetőt követően – buzdított a testi és a lelki egészség megőrzésére, amelynek a rendszeres testmozgás ugyanúgy része, mint a reformáció teológiai felismeréseinek folyamatos tanulmányozása. Ezután a több mint negyven résztvevő – alapos bemelegítést követően – nekivágott az 1517 méteres távnak. Együtt futottak reformátusok, baptisták, metodisták és természetesen evangélikusok. Aki teljesítette a távot (elsőként *Tamásy András* 7. osztályos evangélikus testvérünknek – *rajtnál készült képünk előterében* – sikerült), a Pesti Evangélikus Egyházmegye ajándékaként pólót vagy kitűzőt kapott emlékbe. Az alkalom imádsággal és áldással ért véget.

KÁROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

■ – GR –

150 éves a pati templom

Templomának százötvenedik születésnapját ünnepelte október 26-án, szombaton délután a Nagykanizsa és Környéke Társult Evangélikus Egyházközséghez tartozó pati leánygyülekezet. A településen élő vend eredetű evangélikusok 1863-ban szentelték fel a neogótikus stílusú épületet. A hajlékot 1947-ben a világháborús pusztítások miatt újjá kellett építeni.

A múlt szombati úrvacsorás istentiszteleten *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában *Smidéliusz Zoltán* somogy-zalai esperes, valamint *Deme Dávid* és *Makoviczky Gyula,* a társult gyülekezet lelkészei működtek közre.

A homokra és a kősziklára épített ház példázata (Mt 7,24–27) alapján a püspök arról beszélt, hogy a jó alap nemcsak az épületek, hanem az életünk számára is fontos. Hozzátette: „A templom az az áldott hely lehet számunkra, ahol arról a kőszikláról hallunk, aki – minden ferdeségünk és nyomorúságunk ellenére – megtartja az életünket.”

Az alkalmat követő közgyűlésen a gyülekezet történetének ismertetése után köszöntések hangzottak el. Többek között Smidéliusz Zoltán esperes, *dr. Hári Tibor* egyházmegyei felügyelő és *Bednyák Vince* helyi római katolikus plébános adta át jókívánságait a megjelenteknek.

A hálaadás a faluházban tartott szeretetvendégséggel ért véget.

■ ADÁMI MÁRIA *felvétele*

Zólyomban (Zvolen) járt múlt pénteken *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke. *Milan Krivda* kerületi püspök *(képünkön balra)* meghívására látogatott el – *dr. Smidéliusz László* kerületi másodfelügyelő kíséretében – a Szlovákiai Evangélikus Egyház Nyugati Egyházkerületének székhelyére. Az egyházvezetők szívélyes légkörben, magyar, német és szlovák nyelven cseréltek eszmét a kerületeik közötti kapcsolatépítés lehetőségeiről. A tolmácsolásban segédkezett a helyi gyülekezet lelkésze, *Ján Podlesný* is.

■ ADÁMI MÁRIA *felvétele*

A reformáció tüze

ÉGTÁJOLÓ

A múlt héten Zólyomban (szlovák nevén Zvolen) jártam testvéri látogatáson, a szlovákiai evangélikusok nyugati egyházkerületének központjában. Mai témám alapgondolatát a zólyomi evangélikus templom falán található emléktábla adja. Ez a tábla *Nikolaiho (Miklós)* lelkész és *Gregoriho (György)* tanító emléke előtt tiszteleg, akiket 1527-ben a mai város határában evangéliumi hitükért megégettek. Történetük felidézését *Milan Krivda* kerületi püspök így kommentálta: „A reformáció üzenete túl hamar ért ide…”

Legyen szabad a jobb érthetőség kedvéért annyit megjegyezni, hogy Zólyom a Trianon előtti Magyarország szerves része, mely Budapesttől északra mintegy százötven kilométer távolságban fekszik. Ez a történet tehát nem egy távoli országba, hanem a valamikori Magyarország akkor még többségében magyarok lakta városába vezet el bennünket.

A reformáció és a tűz fogalma sokkal több szálon fonódik össze, mint amennyit erről általában gondolni szoktunk.

A középkori egyházban kiemelt helye volt a tűznek. Egyrészt sokat beszéltek róla. Az örök kárhozat tüzéről és a tisztítótűzről, amelyeknek rémséges gyötrelmeit pedagógiai, missziói, de – tegyük hozzá – hatalmi szempontokból is előszeretettel használták. Sajnos földi tisztítótüzeket, máglyákat is lobbantottak, amikor a veszélyes ellenfelektől, az eretnekektől ily módon igyekeztek megtisztítani az egyházat és a világot.

Eric Till Luther című filmjében ez úgy jelenik meg, hogy *Tetzel János* Domonkos-rendi szerzetes az egyik német város főterén egy zseniálisan felépített bemutatót tart a bűnbocsátó cédulák áldásairól. Illusztrációképpen nemcsak a tűzben gyötrődő kárhozottakat ábrázoló képet mutatja be, hanem a nagyobb hatás kedvéért még a saját kezét is látványosan megégeti. Üzenete arról szól, hogy az egyház segíteni kíván a szegény lelkeken, és hogy a bűnbocsátó cédula micsoda vissza nem térő nagy lehetőség…

A másik szerzetest, a reformációt elindító Ágoston-rendi *Luther Mártont* éppen a bűnbocsátó cédulák hátterében lévő teológia hamissága és hazugsága lobbantotta lángra. Jóhiszeműen, a visszaélés korrekciójában bízva, a pápától is megértő támogatást remélve tűzte ki 95 tételét a wittenbergi vártemplom kapujára.

A kulisszák mögé nem látó embert néha az a csalódás éri, hogy olyasmibe fut bele, ami az elképzelhető legrosszabbat is túlszárnyalja… Luther is így járt. Amikor kezébe vette a pápai átokbullát, akkor víz-, de mondhatjuk így is: tűzválasztóhoz érkezett. Krisztushoz vagy a Krisztus útjáról letért egyházhoz legyen hűséges? Nem egyszerű szobai elméletieskedés volt ez, hanem életbe vágó, egzisztenciális kérdés.

Ismerte a viszonyokat. Tudta, hogy ha megmarad az általa felismert teológiai igazság mellett, az akár az életébe is kerülhet. Alatta is fellobbanhat a máglya, mint ahogyan hamarosan meggyulladt eretneknek bélyegzett írásai alatt, melyeket látványosan, máglyákon tüzeltek el.

Amikor Luther az átokbullát a tűzbe vetette, a tűzben a pápai pecsét leolvadt róla, Luther sorsa azonban megpecsételődött. Amire viszont sem ő, sem ellenfelei nem számítottak: bátor fellépése példává lett, és híre futótűzként terjedt szét. Ezzel Luther nem elszigetelődött, hanem egy fontos mozgalom lelki, szellemi vezetőjévé vált.

A tűz az egyház keretein is túllépett. Olyasmire is átterjedt, ami nem volt az eredeti tervben, és ami Luthert is megrendítette (lásd a parasztháború pusztításait).

Az egyházi és világi hatalom összezárt. Közösen próbálták a fellobbant tüzet a legkeményebb módszerekkel eloltani. A wormsi birodalmi gyűlés után hazánkban is radikális törvényeket hoztak a „veszedelem” megállítására. 1523-ban (mindössze két évvel Worms után) az LIV. törvénycikk fej- és jószágvesztést helyezett kilátásba a lutheránusoknak. Két évvel ezután, 1525-ben a IV. törvénycikk a következőt mondta ki: *„A lutheránusokat is mind ki kell irtani az országból; és bárhol találhatók, nemcsak az egyházi, hanem a világi személyek is szabadon fogják el és égessék meg.”*

A Lélek tüzét azonban nem tudta megállítani a testet fenyegető tűz. Az eszmék szabad áramlásának nem tudott gátat szabni a tűzzel fenyegető, szigorú magyar törvények tűzfala sem. Nemcsak Luther bátor fellépésének híre, de tételei, cikkei is átjutottak a magyar határon, és elértek hazánkba. Bár a lángok itt-ott fel-felcsaptak – mint Zólyomban Miklós lelkész és György tanító alatt –, az evangélium azonban tűzsebesen terjedt.

Néhány év múlva már nem lehetett a törvényt végrehajtani, mert a magyarországi lakosság nagyobb része a reformáció hatása alá került. A máglya Zólyomban sem volt képes megállítani a Szentlélek tüzét. Akik látták az evangéliumért tűzbe menőket, megértették a vértanúk bizonyságtételét. *„Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?”* (Mt 16,26)

Pár év múlva Zólyom városának teljes lakossága evangélikussá lett. A katolikus templomban is anyanyelven hirdették az evangéliumot, és felcsendültek a reformáció himnuszai.

Köszönet és tisztelet az evangéliumért életüket kockáztató és odaadó elődöknek: Luthernek és munkatársainak, Miklósnak és Györgynek, valamint sok-sok ismeretlennek, akiknek vére magvetés volt. Legyen áldott az emlékük!

Az emlékezés segítsen minket, mai evangélikusokat is abban, hogy felfedezzük az evangélium igazi értékét. Forrósítsa fel kihűlt szívünket. Csodálkozzunk rá Isten Krisztusban nekünk is ajándékozott szeretetére, a számunkra ingyenessé (vagyis elérhetővé) tett kegyelemre, hogy éljünk vele, és mindennapi küzdelmeinkben erőforrás legyen számunkra.

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Slovenská príloha

Stranu zostavila: Hilda Guláčiová-Fabuľová

„Každé Bohom vnuknuté Písmo je aj užitočné na učenie, na karhanie, na napravanie…" (2Tim 3,16)

„Nik nemôže položiť iný základ okrem toho, čo je položený, a tým je Ježis Kristus." (1Kor 3,11)

„Pristupujte k Nemu, živému kameňu ľudmi zavrhnutému, ale Bohom vyvolenému a vzácnemu, a aj vy sami ako živé kamene budujte sa na duchovný dom…" (1Pt 2,4–5)

„Neboj sa, lebo ja som s tebou…"

Prešla som dlhou životnou cestou, kým som pochopila, že Boh je Láska a len pri Jeho nohách môžem nájsť pokoj i napriek tomu, že vo svete vládne egoizmus, násilie, závisť, neprávnosť, neistota… Tažké životné skúšky ma priviedli k čítaniu Biblie, pretože práve v kritických chvíľach ku mne cez Božie slovo prehovoril živý Boh. Nalial mi sily a nádeje bojovať ďalej.

Kdo teraz najťažškej skúške v mojom živote patrilo obdobie, keď mi zomrel manžel a o tri roky neskôr nečakane násilnou smrťou aj syn. Myslela som si, že nedokážem uniesť tento ťažký kríž a že je to môj koniec. No prúd sebazáchovy ma nútil, vždy keď moje telo začalo zlyhávať, privolať lekársku pomoc. Samota a prázdno, ktoré sa u mňa po odchode mojich milovaných usadili, mi každú sekundu vnucovali myšlienku: „Načo ešte žit a pre koho?" Zostala mi dcéra, dve krásne vnúčky, ale vtedy som si to neuvedomovala.

Voslabení tela i duše zaútočili na mňa ešte aj zlí ľudia a svojimi útokmi mi naháňali strach. Veď mi nemal kto pomôcť, poradiť, zastať sa ma. Vedela som, že sama sa neubránim. Raz, keď bol už psychický tlak na nevydržanie, otvorila som Bibliu, ktorá ležala na stole a čítala: *„…neboj sa, lebo ja som s tebou, nepozeraj ustrašene vôkol seba, lebo ja som Boh tvoj! Posilním ťa a pomôžem ti i podopriem ťa svojou spásonosnou pravicou. Na hanbu a posmech vyjdú všetci, ktorí zlosťou kypia proti tebe."* (Iz 41,10–11)

Neverila som vlastným očiam. Veď to ku mne hovoril Hospodin. Boh je naozaj živý! Slová zneli ešte presvedčivejšie, keď som medzi nimi vložila svoje meno: *„Neboj sa, Vlasta, lebo ja som s tebou…"* Tento verš mi pomohol prekonať čas, v ktorom by ma bol strach úplne ochromil.

Útoky zla vytrvalo pokračovali ďalej. Moja myseľ sa ich nemohla zbaviť. Raz ráno, len čo som otvorila oči do nového dňa, už boli tu: myšlienky strachu a depresie zneriešiteľnosti problému. Ako som bezmyšlienkovite začala upratovať – robiť a myslieť na iné – chytila som do rúk časopis a zalistovala v ňom. Našla som podčiarknuté: *„Uvaľ na Hospodina všetky svoje starosti, On vykoná."* Tak som sa potešila, že opadol zo mňna všetok strach a v zápätí ho nahradila radosť z Božieho zasľúbenia. V ten deň som bola taká šťastná, akoby som našla vzácny poklad.

Ranné čítanie Písma spolu so zamysleniami z Tesnej brány je pre mňa úžasným povzbudením do nového dňa, ako keď sa na mňa hneď ráno niekto milo usmeje a povie mi niečo pekné. Hneď sa zdá všetko krajšie a aj riešenie nejakého problému sa vidí ľahším.

Citáty z Biblie, ktoré sa učím naspämať, si opakujem vtedy, keď potrebujem vyhnať z hlavy chmúrne myšlienky, alebo ťúžim vyjadriť vďaku za Božiu milosť, za život. Božie slovo mi dáva vnútornú silu na prekonávanie ťažkostí. Usmerňuje môj pohľad na skutočné trvalé hodnoty, lebo je ťažko vyznať sa v mori hodnôť, ktoré ponúka tento svet, zvlášť, keď je človek ešte mladý, zdravý a úspešný. Trvalé hodnoty, tie nezanikajú ani odložením ľudského tela. Veď aj Andrej Sládkovič hovorí: *„Ale tie hviezdy predsa svietili a pekný život tie kvety žili a diamant v hrude nezhinie…"*

■ Vlasta Robeková

Živé kamene

Sväté Písmo často používa obrazy. V 1Pt 2,4–5 človeka prirovnáva ku kameňom. Na prvý pohľad sa nám to zdá nelogické, veď kameň je neživá hmota. Je obrazom chladu… lenže dôvod tohto prirovnania plynie z reality, naozaj sme ako tie kamene: tvrdí–nevieme si odpustiť, zvaľujeme vinu jeden na druhého-necítime: nevšímame si, čo trápi iných… Tvrdí, chladní a necitliví jednotlivci vytvárajú prostredie, v ktorom niet prijatia, niet dôvodu opäť sa doň vrátiť.

Živý kameň

Slovné spojenie „živý kameň" znie nezmyseľne. Veď ako môže kameň ožiť. Božie Slovo svedčí, že táto premena je možná iba vďaka Ježišovi Kristovi. Stal sa človekom-kameňom-a pritom zostal dokonalý, čistý. Nečudujme sa, že spojenie živý kameň nedokážeme pochopiť. Aj Ježiš bol nepochopený, odmietnutý. Jednoducho bol iný. Bol pravým opakom našej tvrdosti, necitlivosti, šírenia chladu a zraňovania. Zaujímal sa o tých najposlednejších, miloval bez dôvodu, odpúšťal tým, ktorí Mu ublížovali.

Ako môžeme ožiť my ostatní, ktorí sme mŕtví pre vlastné prestupenie a hriechy Ef 2,1

Jediný spôsob je pristupovať k Nemu, živému kameňu. To nie je jednorazová záležitosť, ale nepretržitý proces. Bez Ježiša Krista nie je možná zmena. V ňom a cez Neho sme prijali spasenie, a tak iba On nás tvrdých, chladných, zraňujúcich dokáže premienať na svoj obraz. Bez Neho a mimo Neho nemáme šancu.

Budovanie bez Krista

Mnohí budujú svoje životy, manželstvá a rodiny bez Ježiša. Dokonca je možné aj cirkevný zbor budovať bez Neho, rovnako ako aj mnohé spolky v cirkvi fungujú na inom základe ako na Kristovi. Aj sami dokážeme dosiahnúť určite úspechy, veď mnohé manželstvá a rodiny vyzerajú ideálne, usporiadané. Ježišovo podobenstvo o staviteľoch – Mt 7,24–27.

A Pavlové slová o budovaní – 1Kor 3,10–15 – nás však varujú, aby sme neprestajne skúmali základ, na ktorom stojíme. čo je budovane bez podriadenosti Kristovi, sa skôr či neskôr rozpadne. Nezáleží na momentálnom úspechu. Určite by každý dokázal poukázať na rodiny, ktoré nie sú veriace, a predsa žijú priam príkladne. Netreba iba im to brať alebo hľadať ich skryté slabiny-Písmo jasne hovorí, že všetko, čo je budované bez Krista, raz padne. Niečo už tu včasnosti, mnohé až pred Jeho tvárou.

Kristus-základ stavby

V uvedenom biblickom texte – 1Pt 2,4–5 – je dvakrát použité slovo duchovný-grécky pneumatikos-tzn. Duchom preniknutý. Podľa prekladovaných a biblických slovníkov je vostrom protiklade s výrazmi psychikos a sarkikos.

Pojem psychikos znamená pozemský, dokonca živočísny. Slovo sarkikos sa prekladá ako telesný, hmotný, pozemský, pominuteľný.

Musíme sa pýtať, ako budujeme naše osobné životy, rodiny a cirkevné zbory. Nová zmluva nám budovanie duchovného domu najviac približuje na osobe apoštola Pavla. Základom jeho zvesti bol ukrížovaný Ježiš Kristus – 1Kor 2,2 – V cirkevných zboroch každú myšlienku podroboval v poslušnosť Kristovu. – 2Kor 10,5 – Teda nie poslušnosti telu a duši človeka, tomu, čo človeku vyhovuje, čo mu je milé, ale poslušnosti Kristovi. On je Pán. To je základ duchovného budovania.

Sola Scriptura alebo sola Humanita?

Hoci sa hrdíme tým, že sme cirkvou Božieho Slova, v posledných desaťročiach sa z naších domácností vytratilo. No najviac sme poľavili v poslušnosti a podriadenosti Pánovi. Jasnú zásadu reformácie „sola Scriptura" sme nahradili výrazom „sola Humanita". Namiesto toho, aby sme deti viedli k poslušnosti rodičom, hovoríme o ich slobode a právach. Pomaly začneme trestne stíhať toho, kto bude presadzovať prísnu výchovu podľa Písma. – Napr. Žid 12,7–11 – Taktiež sa akosi bojíme nahlas vysloviť slova apoštola Pavla , že muž je hlavou ženy – 1Kor 11,3 –, že prvoradou povinnosťou muža je milovať ženu ako Kristus miloval cirkev – Ef 5,25 – a že žena má byť poddaná svojmu mužovi, – Ef 5,24

Môžeme ísť rad radom Písmom a skúmať, v čom poslúchame a v čom ignorujeme Pánovu vôľu. Podľa toho môžeme poznať, či budujeme duchovnú, telesnú či duševnú stavbu rodín a cirkvi. Nie je ľahké vždy poslúchnúť, podriadiť sa-lebo to znamená smrť pre naše staré „ja". Ako ľahko sa nám opakuje po apoštolovi: Spolu s Kristom som ukrížovaný a nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus. – Gal 2,19–20 – ale ako ťažko sa to zavádza do konkretných oblastí reálneho života.

Každý na svojom mieste

Nikto z nás sa nerozhodol , do akej doby sa narodí, nikto z nás si nevybral rodičov. O tých najzákladnejších okolnostiach nášho života rozhodol Boh. On ako múdry staviteľ položil nás – kamene-do stavby našich rodín, cirkevného zboru, národa. Nesnažme sa sami vytrhnúť a preložiť na iné miesto. Boh má s nami plán tam, kde nás položil. Tam nás chce obrusovať, formovať práve tými kameňmi, ktoré nás obklopujú, dotýkajú sa nás. Práve tí, ktorých pokladáme za najnepríjemnejších, sú nástrojmi v Božích rukách, aby zomieralo naše „ja" a aby nás nimi ako kamene formoval.

Často snívame o ideálnej rodine, ideálnych bratoch a sestrách-aj farárovi-v cirkevnom zbore… To je tá naša nespokojnosť, búrenie sa. Ako ľahko vyznáme: Kriste, Ty si môj Pán, a hneď o chvíľu chceme diktovať a rozkazovať.

Namiesto toho, aby sme sa pozerali, kde by nám bolo ľahšie, deň čo deň sa spýtajme: Pane, čo chceš, dnes vo mne zmeniť? Pane, ku komu ma dnes posielaš? Pane, komu chceš, aby som prakticky pomohol, potešil? Pane, koho môžem obdarovať z nadbytku, ktorým si ma požehnal? Pane, ako mám slúžiť v mojej rodine, v mojom cirkevnom zbore?

Každý z nás svojím postojom k Ježišovi Kristovi, ako tomu základnému živému kameňu určuje, či zostane chladným, mŕtvým kameňom alebo živým. V rodine, v cirkevnom zbore, na pracovisku. Jednoducho všade tam, kde nás Boh umiestnil.

■ Ľubomír Ďuračka
zborový farár

J. Valent

Pane nauč nás…

Ó, nauč nás, Pane,
chápať Božie slová,
aby sme vždy v nich našli
cieľ – radosť z domova.

Skade si k nám prišiel
hľadať nás a spasiť?
Priniesol si skvelý dar?
Srdce zmenil v oltár…!

Ó nauč nás, Pane,
žiť podľa Tvojho slova
nech už aj v nás započne,
chvíľa žitia nová.

Ó nauč nás, Pane,
tak verne milovať,
by sme sa nezdráhali
blížnemu pomáhať.

Ó nauč nás, Pane,
pevne v Teba veriť,
aby sme nemuseli
daromne v svete žiť.

Ó nauč nás, Pane,
modliť sa, pracovať,
aby sme Ti za všetko,
vedeli ďakovať.

FOTÓ: SMARIN.NET

„Többrétegű” úton járva

Beszélgetés dr. Cserháti Péter egészségpolitikáért felelős helyettes államtitkárral

Ornitológusnak készült, de a madarak tanulmányozása helyett végül az emberi test gyógyításának rejtelmeiben merült el. Iskolai évei alatt az amatőr színjátszás és a rendezés sem állt távol tőle, szervezőkészsége pedig – néhány évvel később – a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) keretein belül teljesedett ki. Ám nemcsak ezen keresztül kötődik szorosan az evangélikus egyházi és gyülekezeti élethez, hanem lelkész felesége révén is. Egészségpolitikáért felelős helyettes államtitkárként sorozatos küzdelmek állnak mögötte a magyar egészségügy útvesztőjében. *Dr. Cserháti Péterrel* beszélgetésünk során olykor kényes témákat is érintettünk…

– Valljuk be, az egészségügy hazánkban nem sikerágazat. Ön az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet főorvosaként három évvel ezelőtt mégis félretette gyakorlati gyógyító munkáját, hogy döntéshozói szinten próbáljon meg problémákat orvosolni. Nehéz volt meghozni ezt a döntést?

– Azt kellett mérlegelnem, hogy kihasználom-e a felkínált lehetőséget, próbálom-e megvalósítani azokat a – sokszor frusztrációból született – ötleteket, amelyek a szakmában eltöltött két évtized alatt felgyülemlettek bennem, vagy sem. Úgy éreztem, ha nem vállalom el ezt a tisztséget, akkor a későbbiekben nincs jogom kritikákat megfogalmazni, hiszen amikor tehettem volna, meg sem próbáltam tenni valamit.

– Mennyire sikerült megvalósítania a terveit?

– A tapasztalatom az, hogy az egészségügy sajnos nem tud súlyának megfelelő helyet elfoglalni a közgondolkodásban. Mivel igen összetett, nehezen érthető világról van szó – ráadásul jelentős összegű anyagi támogatás szükséges a működtetéséhez és fejlesztéséhez –, a társadalmi közeg sokszor idegenkedéssel tekint erre a szektorra. A helyzetet tovább rontja, hogy a szakmapolitika és a nagypolitika egymásra hatásában sincs még tisztázva a helye az egészségügynek.

Ennek ellenére vannak sikerélményeink. Kiemelném a gyógyszertámogatás szabályozását, melynek eredményeként a betegek bizonyos gyógyszerekért kevesebbet fizetnek, csökkent az indokolatlan gyógyszerfogyasztás, és több pénz maradt az egészségügy kasszájában.

– Gondolom, a magyar orvosok külföldre vándorlása és a változatlanul hosszú kórházi várólisták léte inkább kudarcnak minősíthető…

– Az előbbi folyamat sok évvel ezelőtt kezdődött, és ha tavaly, illetve az idén nem sikerült volna emelnünk a fizetéseken, még többen mentek volna el az országból. A várólistákkal kapcsolatban először az adatminőséget kellett rendbe hozni, ezért került a nyilvántartási funkció a betegek mozgásait a taj-szám mentén pontosan „látó” betegbiztosítóhoz, az OEP-hez. Jelenleg az úgynevezett előjegyzés és a várólista elkülönítése, valamint a jelentési fegyelem szankciókkal is történő javítása van soron. Ezek után lehet csak a reális várakozási idő mögött álló kapacitás-, szakemberhiány ügyében jól lépni.

– Hazánkban is időről időre előkerül az aktív eutanázia engedélyezésének kérdése; legutóbb nyáron volt erről egy nagyobb vita. Önnek mi a véleménye?

– Az eutanáziát általában sem támogatom, Magyarországon pedig különösképpen nem. Orvosi szempontból azt mondom: az állandó fejlesztéseknek köszönhetően gyakorlatilag ma már nincs olyan fájdalom, amelyet ne lehetne elviselhetővé tenni, és emiatt kellene az élet azonnali befejezését kérni. Az más kérdés, hogy egyesek a megoldatlan szociális vagy családi problémákat akarják az eutanázia módszerével orvosolni.

Hadd mondjak erre egy példát. Az Országos Baleseti Intézet éjszakai ügyeleteseként számtalanszor kellett a műtét szükségességéről győzködnöm a szociális otthonokból combnyaktöréssel behozott nyolcvan-valahány éves embereket. Köztudott, hogy a combnyaktörést szenvedettek esetében nyolcvan év az átlagéletkor, és ha rövid időn belül nem műtik meg a beteget, akkor nem éli túl. Emberileg megértettem a helyzetüket – családjuk nem volt, vagy már régóta senki sem látogatta őket, ezért már nagyon szívesen itt hagyták volna ezt a földi világot. Nagyon kérdéses lenne ugyanakkor az ilyen, nyilvánvalóan nem orvosszakmai dilemma esetén a „könnyű és gyors” megoldást javasolni.

– Ha jól tudom, a PhD-fokozat megszerzéséért írt disszertációja is e témakörben mozgott 2005-ben…

– Így van. *Manninger Jenő* – egyébként szintén evangélikus – világhírű kézsebészprofesszor volt a témavezetőm. Ötezer, döntően combnyak- vagy csípőtáji törést szenvedett beteget követtünk egy évig Európa-szerte. Egy részük az északi államokban – Hollandia, Dánia, Svédország – élt, míg a másik részük déli országokban – Görögország, Spanyolország, Olaszország – lakott. Bár műtéteik során ugyanazokat az orvosi módszereket alkalmazták, szociológiai és anyagi szempontból óriási különbségek voltak a két térség betegei között.

A végső eredmény pedig még minket is meglepett. Az északi területeken ezen idős embereknek a hatvan százaléka egyedül vagy intézményben élt, amikor balesete bekövetkezett. A műtét után komoly rehabilitációban vettek részt. A nagycsaládban élő déli betegeket a műtét után – intézményes rehabilitáció híján – családjuk ápolta. Négy hónappal később azt láttuk, hogy ez utóbbi országokban a betegek közül az északiakhoz képest másfélszer többen éltek még. Az, hogy közösség vette őket körül, kiszolgálták őket, hogy fontosak voltak mások számára, mentálisan sokat jelentett. Állapotuk viszont sokkal rosszabb volt: jelentős részük négy hónappal a sérülés után még fekvőbeteg maradt az egészségügyi rehabilitációban részt vett északi betegtársaikkal szemben. Ott az, aki túlélt, pár hónap múlva már újra ellátta magát.

– Néhány évvel ezelőtt az egyházi köztudatban is igen elevenen élt az evangélikus kórház terve. Ennek Ön volt az egyik fő motorja. Hogy áll ma első kórházunk ügye?

– Áll. Mint ismeretes, egy kisebb rehabilitációs szakkórházat szerettünk volna létrehozni bajor egyházi segítséggel, illetve több ismert hazai orvosprofesszor támogatásával. 2002 és 2008 között sikerült eljutni a kormányhatározat és közigazgatási egyeztetés fázisába, de a minisztérium élén történt gyakori változások miatt – nyolc év alatt nyolc miniszter – érdemben nem haladtunk előre. Ma már azt mondom, ebben is az Úristen gondviselése nyilvánult meg, mert a szervezés elején senki sem láthatta előre a 2008-as gazdasági világválságot. Az pedig egy induló kórházat súlyosan megterhelt volna.

Állami törvényeink értelmében az egyházak sajnos nem kapnak kiegészítő állami normatívát az egészségügy területén, bár sokat küzdünk érte. Zárójelben jegyzem meg, hogy szociális és köznevelési intézmények esetén jár a normatíva. Ha lenne evangélikus kórházunk, azt nekünk is kettős finanszírozással kellene működtetnünk, vagyis a fenntartónak, jelen esetben az egyháznak kellene az amortizációs költségek fedezetét biztosítania, tehát finanszírozni az épületek és a műszerek karbantartását, fejlesztését. Ez jelenleg olyan pluszterhet róna kis egyházunkra, amelyet véleményem szerint nem tud vállalni, illetve csak akkor, ha e paraméterek megváltoznak.

– Huszonöt évvel ezelőtt, 1988-ban alakult meg a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség. A szervezet megálmodói az egyházi ifjúsági munka megújítását, illetve újraszervezését tűzték ki célul. Ön ott volt az alapítók között, elnökségi tag lett, sőt 1991-től négy éven át az elnöki tisztséget is betöltötte. A Mevisz számos olyan kezdeményezést indított útjára, amelyek egyházunk életébe szervesen beépülve a mai napig meghatározók – gondolok itt az országos hittanversenyre, az evangélikus gimnáziumok országos találkozójára vagy a zenei táborokra. Én most mégis a mozgássérültekkel foglalkozó Bárka szakcsoport munkáját emelném ki, amelynek indulásánál Ön emblematikus szerepet vállalt.

– Amikor a szervezetet életre hívtuk, magam az orvosi hivatás kezdeti nehézségeivel küszködtem. Traumatológusként kevésnek éreztem a kórházi munkát, és zavart, hogy a társadalom mennyire nem vesz tudomást fogyatékkal élő embertársainkról.

– Ez persze nem feltétlenül az átlagember hibája, hiszen a szocializmus idején elrejtve, a hétköznapokban nem láthatóan – például egykori vidéki kastélyokban – éltek a sérültek. Merthogy ugye a szocialista társadalomban nincsenek fogyatékosok…

– Korábban az egyházi diakóniai munkának nagy hagyományai voltak, ezért a Mevisz indulásakor néhányan ez irányban is szerettük volna felkelteni a fiatalok érzékenységét. *Dr. Gadó Pál* kezdeményezésére és segítségével – aki akkor a Mozgáskorlátozottak Egyesületei Országos Szövetségének főtitkára volt – szerveztük meg 1989-ben az első mozgássérülttábort a Vas megyei Borgátán. Minden kezdetlegessége ellenére olyannyira jól sikerült, hogy a következő évben *Kovács Imre* néhai evangélikus lelkész és felesége, a szintén lelkész *Tóth Márta* lett – johannita segítséggel – a szervező házigazdája a tábornak Kemenesmihályfán. Azt utána nagyon sok másik is követte. Emellett az ifjúsági szervezet első időszakában állami gondozottak számára is szerveztünk nyári táborokat – ezzel kapcsolatban az azóta tragikus körülmények között elhunyt *Andorka Eszter* lelkésznő nevét emelhetnénk ki –, illetve *ifj. Zászkaliczky Péter* vezetésével elindultak a vaktáborok is.

– A Mevisz sokféle tevékenysége közül hadd említsem még az egyháztörténeti múlt feltárásával foglalkozó munkaágat, amelyben annak idején Ön is igen aktív szerepet vállalt. Miért tartották ezt fontosnak?

– A nyolcvanas években kerültem bele abba a közösségbe, amelynek tagjai – *Bárdossy György, Csepregi András, Fabiny Tamás, Ittzés András, ifj. Zászkaliczky Pál* és még sokan mások – azon igyekeztek, hogy az egyházi ifjúsági munka megújulva továbblépjen arról a pontról, amelyet a hetvenes–nyolcvanas években, a szigorú tiltás időszakában a fóti Mandák-otthonban tartott kántorképző tanfolyamok, illetve a gyenesi táborok nem könnyű szolgálata révén elérhetett. Ez vezetett a Mevisz 1988-as megalakulásához is.

Szociológiailag vitathatatlan, hogy az alapító közösségben meghatározók voltak azok, akiknek családtagjait – különféle okokból – korábban hátrányos megkülönböztetések érték. Ez óhatatlanul magával hozta az egyháztörténeti múlt feltárására való törekvést, és megalakult az úgynevezett egyháztörténeti kutató szakcsoport. Tagjai fontosnak tartották megszólítani azokat a lelkészeket, akiket korábban szinte ellehetetlenítettek a szolgálatvégzésben, ezáltal nehéz életkörülmények közé jutottak. Így született meg a kétrészes, *Nem voltam egyedül* című interjúkötet vagy a *Túróczy Zoltán* püspök hagyatékát feldolgozó könyv.

– Utólag hogyan értékeli a Nem voltam egyedül *című munkát?*

– Egyháztörténeti vagy szakmai szempontból lehetnek vitatható pontjai. Jelentősége azonban ma is abban áll, hogy olyan emberek őszinte vallomásait őrizte meg, akik egyrészt már nincsenek közöttünk, másrészt az előző korszakban nem jutottak szóhoz, és nem mondhatták el, hogy látták ők az egyház fennmaradásának a kérdését.

– Kétszer is volt egyházunk zsinatának tagja, a 2006-os általános tisztújítás idején az Északi Egyházkerület felügyelőjelöltjeként mutatkozott be az Evangélikus Élet *hasábjain, illetve a fent említett evangélikus kórház ügyének zászlóvivőjeként is közismertté lett. Mi az oka, hogy az utóbbi években kevesebbszer halljuk a nevét az egyházi közéletben?*

– Elsősorban az időhiány. Amióta elvállaltam az államtitkár-helyettesi posztot, a négy egyházi alapítványi kuratóriumi tisztségemről is lemondtam, részben a jogszabály alapján fennálló összeférhetetlenség miatt is. Azonban a fóti gyülekezetben igyekszem a korábbinál nem kevesebb időt tölteni – feleségem, *Cserhátiné Szabó Izabella* ott a lelkész. A legfájóbb mégis az volt, amikor a kórustagságról kellett lemondanom a próbákról való állandó hiányzás miatt.

– Egyházi körökben régebben úgy mutatkozott be viccesen, mint a fóti „papné”. Tizennégy évvel ezelőtt pedig – negyedik gyermekük születése után – Ön maradt otthon gyesen, ami abban az időben még ritkaságnak számított.

– Akkor az egyházi törvények értelmében a lelkész kismamák csak fél évig maradhattak a szolgálati lakásban. Ha utána nem tudták megoldani – például a nagyszülők segítségével – a gyermeknevelést, a helyettesítés idejére az őket helyettesítő kollégának kellett átadniuk a szolgálati lakást. Szerencsére *Dani* fiunk születésekor megvolt a lehetőségünk arra, hogy én maradjak otthon. Az Úristen ajándéka volt, hogy vele még utoljára átélhettem az apaság minden örömét, a pelenkázástól a sétáltatásig. Ha csak tehetjük, esténként még mindig együtt olvasunk. Sokat jelent nekem ez a családi háttér.

– Egy hónappal ezelőtt, szeptember 29-én emlékezett meg a hatvani gyülekezet arról, hogy Albert Schweitzer *Nobel-békedíjas evangélikus lelkész, orgonaművész, orvos az afrikai őserdő peremén, Lambarénében száz évvel ezelőtt alapította meg kórházát. Az ünnepségen Ön tartott róla előadást. Néhány mondatban hogyan fogalmazná meg, mit jelent a nagy orvoselőd az Ön számára?*

– Igazi példakép. Kevés olyan nagyszerű területe van az életnek, mint az orvoslás. Minden fáradtság és próbatétel ellenére Albert Schweitzer ajándékként élte meg, hogy embertársai szenvedésén enyhíthetett. Odaszánása és elkötelezettsége ösztönző lehet mindazok számára, akik komolyan veszik az orvosi hivatást.

■ Boda Zsuzsa

Deutsche Anlage

Redakteur:
Holger Manke

Vom unscheinbaren Pflänzchen zur widerstandsfähigen Staude

Bilanz aus drei Jahrzehnten Partnerschaft

Die älteste bayerisch-ungarische Gemeindepartnerschaft feierte rundum um das Erntedankfest ihr 30-jähriges Bestehen. Menschen, die über die Jahrzehnte hinweg an diesem Miteinander zwischen der Kirchengemeinde St. Sebald in Nürnberg und der Budapester Burggemeinde gebaut haben, kamen im Budaer Burgviertel zusammen, um gemeinsam zurückzublicken und ihren Dank vor Gott zu bringen.

Zwei Eindrücke sollen zum Jubiläum der gemeindlichen Verbindungen einander gegenüber gestellt werden: *Holger Stephan* schildert seine Erinnerung an seine erste Fahrt nach Ungarn und damit das Fremde, das das ihm damals noch unbekannte Ungarn

„Wir sind zwei Wochen nach Erlöschen der Visa-Pflicht mit dem Zug nach Ungarn gefahren. Beim Durchqueren des Eisernen Vorhangs wurde es uns ziemlich mulmig. Es war noch alles vorhanden. Die Wachtürme, der Stacheldraht, die Scheinwerfer. Danach kamen wir uns vor, als wären wir vierzig bis fünfzig Jahre zurück in die Vergangenheit gekommen. Es war, als wäre die Zeit zurückgedreht worden. Kann man sich heute kaum noch vorstellen, aber es war damals so. In Budapest angekommen, stellten wir uns auf den Bahnsteig und warteten. Wir kannten keinen der Ungarn. Am Anfang war es beklemmend, weil wir Nürnberger auf dem Bahnhof getrennt wurden und uns laut Plan erst am nächsten Abend wiedersehen würden. Fremde Stadt, fremde Sprache, fremde Menschen. Es gab damals keine Handys, keine Möglichkeit also, Kontakt zu den Anderen zu halten. So standen wir Sebalder mit den Nürnberger Nachrichten in der Hand in Budapest auf dem Bahnsteig und warteten. Nach kurzer Zeit waren wir umringt von etlichen fremden sehr freundlichen Menschen, die sich in einer uns unverständlichen Sprache unterhielten, unterbrochen von Blicken und Zeichen. Im Nachhinein stellte sich heraus, dass in dieser Runde die Verteilung auf die Gastfamilien beschlossen wurde. So wurden wir schließlich auf dem Bahnhof getrennt zu unseren Gastfamilien gebracht und der restlichen Familie vorgestellt.“

Diese Fremdheit wurde freilich schnell überwunden – und ein herzliches Miteinander entstand. Das Erntedankfest nahm *Gerhard Schorr,* Pfarrer an der Sebalduskirche, zum Anlass, um den Dank für die Partnerschaft vor Gott zu bringen – ähnlich wie die Gaben, die den Altarraum der Burgkirche zierten. In seiner Predigt sagte er:

„An diesem Erntedank 2013 feiern wir ebenso staunend und dankbar die 30 Jahre partnerschaftlicher Beziehungen zwischen Eurer Burg-Gemeinde hier in Budapest und unsrer Sebalder Gemeinde am Fuß der Nürnberger Burg. Wenn wir zurückblicken, dann können wir nur wieder staunen und Gott loben: Ein unscheinbares Pflänzchen hat sich zu einer widerstandsfähigen Staude entwickelt. Sie hat Schübe kräftigen Wachstums erlebt, besonders, wenn einzelne Menschen engagiert ihre Pflege übernommen haben. Sie hat auch Perioden der Trockenheit überlebt. Und es war ihr sogar gegönnt, Wachstumsimpulse auszusenden. Mit anderen zusammen hat sie dazu beigetragen, dass die Landeskirchen Ungarns und Bayerns vor 21 Jahren ihren Partnerschaftsvertrag geschlossen haben. Den 20. Jahrestag haben wir im letzten Oktober gemeinsam in Nürnberg gefeiert. Ich staune immer noch über die unglaubliche Anzahl von Bussen, in denen Christinnen und Christen aus ganz Ungarn bis zu 800 Kilometer nach Nürnberg überwunden haben. Erntedank – Partnerschaftsdank! Gott hat vielfarbige Blüten aufblühen und erstaunliche Früchte wachsen lassen - und sogar Ehen gestiftet, mit Kindern gesegnet, und andere Beziehungen, die Familien, Gemeinden und Völker miteinander verbinden.“

FOTO: GROUME

Evangelische Kirche im Burgviertel (Budapest)

■ H. M.

Der Hunger nach Gott ist im Gefängnis größer als „draußen“

Pfarrer Andreas Wellmer über deutsche Seelsorge hinter ungarischen Gittern

Vielen in der Evangelisch-Lutherischen Kirche in Ungarn ist er wohlbekannt. Und auch in den Gefängnissen des Landes kennt man ihn als Seelsorger der deutschsprachigen Gefangenen. Pfarrer Andreas Wellmer, von 2000 bis 2009 Pfarrer der Deutschen Evangelischen Gemeinde Budapest, lebt – nach einem Zwischenstopp in einer Gemeinde in Frankfurt am Main – heute mit seiner Frau in Minden, wo er unter anderem in der Evangelischen Landeskirchlichen Gemeinschaft tätig ist. Doch der Dienst in Ungarn hat ihn auch seither nicht losgelassen. Jeden Sommer vertritt er einige Wochen seinen Nachfolger Johannes Erlbruch und besucht in dieser Zeit die deutschen und österreichischen Gefangenen.

– Die Seelsorge an Gefangenen wurde in Ihrer Budapester Zeit zu einem bedeutenden – wenn auch vor der weitgehend verborgenen – Teil Ihres Dienstes. Warum ist Ihnen diese Form der Seelsorge wichtig geworden?

– Stellen sie sich vor, Sie würden kein Ungarisch verstehen und befänden sich mit vielleicht nur vier oder 14 oder 20 weiteren Mithäftlingen in einer ungarischen Gefängniszelle. Ihre innere Verfassung wäre weitgehend bestimmt von großer Unsicherheit, quälender Isolation, lähmender Monotonie und heimlicher Angst. – Nach Monaten käme dann ein deutscher Pfarrer, mit dem Sie in ihrer Muttersprache unter vier Augen stundenlang vertraulich alles bereden könnten, was Ihnen auf dem Herzen liegt. Könnte Ihnen das nicht eine Hilfe sein?

Seelsorge an Häftlingen ist aus zwei Gründen wichtig: Einerseits weil gerade sie nach einer solchen Begegnung lechzen wie der Verdurstende nach frischem Wasser. Andererseits weil Jesus sagt: „Ich bin gefangen gewesen, und ihr habt mich besucht.“

– Können Sie diesen Menschen – über die punktuellen seelsorgerlichen Begegnungen hinausgedacht – auch den Gefängnisalltag in irgendeiner Form erträglicher machen?

– Das „Besuchtwerden“ stärkt das gerade in der Haft oft in den Staub getretene Selbstwertgefühl. Das allein ist schon eine Hilfe. Darüber hinaus kann ich zum Beispiel die jeweilige Botschaft bitten, für den Häftling – endlich – etwas zu tun. Auch kann ich seine Verwandten in seinem Heimatland anrufen, kann seinen Anwalt kontaktieren oder im Justizministerium darum bitten, dass seine Überstellung ins Heimatland befürwortet und beschleunigt wird. Oft ist es im Gespräch mit dem Kommandanten der Anstalt möglich, darum zu bitten, dass der Gefangene eine positive Beurteilung zwecks Verkürzung der Haftzeit erhält, oder dass er nicht nur einmal, sondern zweimal pro Woche duschen darf. Die von uns im Namen der Botschaften mitgebrachten Lebensmittel sind auch eine kleine Hilfe.

– Sicherlich begegnet man als Gefangenenseelsorger nicht nur Reue, sondern auch einer Art Verdrängung. Wie hat sich durch die zahlreichen Begegnungen mit Gefangenen ihr persönlicher theologischer Blick auf die Schuld- und Sündhaftigkeit des Menschen verändert?

– „Erinnerung ist eine Bearbeitung der Vergangenheit“, so sagte einst Erich Kästner. Für viele ist die mit solcher Bearbeitung einhergehende Verdrängung eigener Schuld eine innere Überlebensmethode. Jeder Mensch ist auch im „Sich-Erinnern“ ein Sünder. Schuldbewusstsein und Reue begegnet mir in den dreißig von mir besuchten Haftanstalten ebenso selten wie in der „normalen“ Gemeinde. Die deutsche Botschafterin *Ursula Seiler-Albring* sagte in einem Gefängnisgottesdienst in Baracska, dass wir alle, egal ob „drinnen“ oder draußen“, vor Gott schuldig und wertvoll zugleich seien. Gerade aber im Gefängnis sind erstaunlich viele Menschen geistlich offen, fangen an, in der Bibel zu lesen, wollen ihr Leben mit Gott verbinden, bitten um Fürbitte. Der Hunger nach Gott als dem neu ins Gesichtsfeld tretenden „Überlebenshelfer“ scheint mir dort größer zu sein als „draußen“.

– Ein Seelsorger ist freilich kein „zweiter Richter“, der über Menschen urteilt. Welche Herausforderungen jedoch hat die Vermittlung der Frohen Botschaft im Gefängnis? Welche Perspektiven der „Freiheit eines Christenmenschen“ kann man Menschen in Gefangenschaft glaubwürdig vermitteln?

– Gott „lässt seine Sonne aufgehen über Böse und Gute“. Jedem also gilt die ganz einfach und elemantar zu vermittelnde „Super-Botschaft“, sie lautet: Erstens: Dieser Mensch gilt vor Gott viel. Zweitens: Gott ist ihm näher als seine Tätowierung. Drittens: Jesus zerreißt seine Anklageschrift. Und viertens: Die Orientierung an Jesus Christus hilft, ein verändertes Leben schon jetzt zu führen. – Dem dient zum Beispiel der Bibelkreis und der Gottesdienst in der Haftanstalt. Ich habe in der Haft etliche durch das Vertrauen auf Jesus innerlich befreite Menschen angetroffen.

– Wie kann die Seelsorge an Gefangenen auch in der Gemeindearbeit verankert werden? Es ist ja sicher wünschenswert, dass das kirchengemeindliche Denken und Beten sich nicht auf den Bereich außerhalb von Gefängnismauern beschränkt?

– Der Pfarrer nehme zu jedem seiner Besuche einfach ein Gemeindeglied mit. Dadurch entsteht bei vielen die Leidenschaft, in die meist recht dunkle Welt der Strafjustiz ein Licht mitmenschlicher Hilfe und der Liebe Christi hineinzutragen. Ehrenamtliche Besuche, Briefwechsel mit Häftlingen, Abschicken von Paketen, Kontakte zu Angehörigen, Einladen von Mitarbeitern der Gefängnismission „Élő reménység“ aus Dunakeszi – all das hilft zum Bau einer tragfähigen Brücke zwischen den Gefangenen und der Gemeinde.

– Und zuletzt: Gibt es ein Highlight aus Ihrer ungarischen Gefängnisarbeit, von dem Sie uns berichten können?

– Im Weihnachtsgottesdienst im Gefängnis von Baracska wurden einiger der insgesamt 80 Besucher spontan als Mitspieler in die Weihnachtsgeschichte einbezogen So ging denn ein Häftling – es war eine bewegende Szene – Hand in Hand mit unserer Gemeindepraktikatin wie Josef mit Maria auf „Herbergssuche“ im Bethlehem zu Baracska. –

Ich denke an einen Österreicher. Er erwartete nach eineinhalb Jahren Untersuchungshaft eine Strafe von mindestens fünf Jahren. Als unsere Budapester Gemeinde in der Gerichtsverhandlung anbot, die Kosten für einen Hausarrest zu übernehmen, entschied der Richter auf nur ein Jahr Hausarrest im Haus der oben genannten Gefängnismission. Der Dolmetscher meinte: Das gab's noch nie! Der Häftling sagte: Das ist ein Wunder Gottes. –

Mir steht auch die Nigerianerin vor Augen, die mit der Bibel in der Hand uns voller Freude sagte: „Gott hat mich durch die sechs Jahre Haft hindurchgetragen, ohne ihn wäre ich zerbrochen.“ Als wir das der christlichen Konsulin in der Botschaft von Nigeria berichteten, meinte sie: „Dass so etwas heute möglich ist!“

■ Holger Manke

SEMPER REFORMANDA

„Kérem fejedelmi Kegyelmességedet, vegye fontolóra, hogy Isten az egész Szentírásban, amióta világ a világ, egy pogány királyt és fejedelmet sem engedett dicsérni, hanem mindig csak feddte őket. Ez minden főúr számára félelmetes, intő jel. Még saját népe, Izráel fiai között sem talált olyan feddhetetlen királyt Isten, aki csak dicséretet érdemelt volna. Még Júda nemzetségében is – az egész emberiség legjavában, az Isten által annyira felemelt és szeretett nép között – csak néhány, mindösszesen hat király kapott dicséretet. Köztük a legfensége-gesebb és leghűségesebb fejedelem Dávid volt, akihez fogható a világi uralkodás történetében sem azelőtt, sem akkor, sem azután nem volt. S bár ő minden ügyét istenfélelemmel és bölcsességgel telve soha nem a maga esze, hanem Isten parancsa szerint intézte, mégis megbotlott néhányszor."

Luther Márton: Magnificat *(Takács János és Percze Sándor fordítása)*

Én és te – általad, veled, benned

Evangélikus lelkigyakorlatos napok Majkon

Személyes jelenlétünk tudatos megtapasztalása itt és most; a velünk-közöttünk-bennünk jelen lévő Krisztussal való találkozás a csendben; lehetőség a szemlélődés, a Jézus-ima, a szentírásiszöveg-meditáció, illetve a lutheri Miatyánk-meditáció különböző imaformáinak kipróbálására, gyakorlására; az ezekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok, fájdalmak és örömök megbeszélése közösségben – mindezekre jó alkalmat kínált ez év októberében az *Én és te – általad, veled, benned* cím jegyében Majkpusztán megtartott, háromnapos evangélikus lelkigyakorlat.

Az egyházunkban talán még újnak és különlegesnek számító lélek- és életmélyítő programon idén ősszel tíz lelkész, illetve gyülekezeti munkatárs vett részt *dr. Varga Gyöngyi* és *Percze Sándor* lelkész vezetésével. A napközben közösen végzett imagyakorlatok között bőven jutott idő arra is, hogy ki-ki egyedül vonuljon el a természetbe szemlélődni, illetve megtapasztalhatták a résztvevők a reggeli torna gyanánt is végzett fohászmozdulatok kifejező erejét éppúgy, mint a szavak és beszélgetések nélküli csendes órák együtt megélt áldásait. A lelkigyakorlatos napok minden estéje úrvacsorai közösséggel, majd azt követően jó hangulatú beszélgetéssel zárult. (Ezúton is külön köszönet a ménfőcsanaki gyülekezetből érkezett asszonyoknak a konyhai ellátásért és a kitűnő házias ízekért.)

Az együttlétnek – mint imádságos hely – a valamikori kamalduli kolostor cellaházai adtak otthont.

A lombardiai gyökerű, némaságot fogadott, fehér csuhás, fejtetőjüket kopaszra borotvált, hosszú szakállú kamalduli szerzetesek 1735-ben érkeztek Majkra, és a bencéseknél is szigorúbb rend szerint éltek. Külön-külön elmélkedtek cellaházaikban – minden háznak külön kápolnája volt –, imádságaikban hordozták a remeteséget támogató főúri családok tagjait, de tudományokkal és művészetekkel is foglalkoztak. A házakhoz egy-egy, azokkal megegyező méretű kert is tartozott, ahol gyógy- és fűszernövényeket, zöldségeket és gyümülcsöket termesztettek.

A kamalduli szerzetesek Majkon létének *II. József* 1782 januárjában kiadott rendelete – mellyel feloszlatta a „hasznos tevékenységet" nem folytató rendeket – vetett véget, de kolostoruk, középen a templomból megmaradt magányos, jellegzetes toronyépülettel, ma is várja az elcsendesedni, imádkozni vágyókat.

S. A.

PERCZE SÁNDOR FELVÉTELE

Hangoljunk a reformáció üzenetére!

Október 31. ez évben hazánkban nemcsak a reformáció, azaz a visszaalakítás 496. emlékünnepe, hanem a digitális átállás, az analóg televíziós műsorszórás lekapcsolásának határnapja is. E két dátum egybeesése inspirálta jegyzetté a következő nyitott kérdéseket, melyekre mindenkinek válaszolnia kell, ha nem szeretne örökre ingyenes „élő" adás nélkül maradni!

Megtörtént-e az átállás, és elkezdődött-e a visszaalakítás folyamata „vevőkészülékeinkben" (a választ segítő információkat lásd Péld 1,23; Mk 1,15; Róm 12,2; Gal 4,9)? A 496 éve felkínált 95 „csatorna" közül mértékadó „főadóvá" vált-e életünkben e három?

1. Urunk és mesterünk, a Jézus Krisztus ezt mondva: „Térjetek meg…" (Mt 4, 17) akarja, hogy a hívek egész élete megtérés legyen. (1.)

2. Az egyház igazi kincse az Isten dicsőségének és kegyelmének szent evangéliuma. (62.)

3. Intsük a keresztyéneket, hogy fejüket, a Krisztust kereszten, halálon és poklon át követni igyekezzenek. (94.)

Ne feledjük a határidőt (lásd 2Kor 6,2), hogy le ne késsünk! Van „központi" segítség az átállásban: az állandóan ingyenesen hívható szám (nem titkos kódja Zsolt 50,15). Ha további kérdéseink vannak, válasszuk ki a háromszázas listából a szívünkhöz legközelebb eső gyülekezeti „szervizt", s a finomhangolásban segítenek.

A legjobb dekóderkészülék személyre szólóan közvetíti az élő adást úgy, hogy közben bennünk vesz lakozást (lásd 2Tim 1,14), így mi is a központi üzenet (lásd Jn 3,16) két lábon járó továbbadóivá válunk, ha engedünk a földi adásokat kézben tartó Mester parancsának (lásd Mk 16,15).

Csak akkor lesz a vétel tökéletes, Krisztusról nyert képünk tűéles, ha hitünk antennáját a kalózadók helyett ráhangoltuk az igazi, hiteles „Szentírás-frekvenciára". De ne várjunk földi életünk „lekapcsolásának napjáig" az ingyenes átállással, mert akkor örökre nem lesz mit s kit néznünk, ezért már most nézzünk fel (lásd Zsid 12,2)!

Végül ne feledjük: a reformáció adása sem fogható tisztán máshol, csak a kegyelem.Isten frekvencián!

– GARAI –

A hónap igéje

„Az Isten országa közöttetek van!" (Lk 17,21b)

Az embereket módfelett érdekli a világ végének kérdése. Többször megjósolták, készültek rá, de nem következett be. Mégsem azt a következtetést vonták le ebből, hogy kár az időpontot számolgatni…

Ezeket az embereket a kíváncsiság, a különlegesség vagy a kiválasztottság büszkesége hajtotta. De nem a hit.

Jézus népének az életében is ott a várakozás: az Úr visszajön övéiért. Így imádkozunk a *Miatyánkban* is: *„Jöjjön el a te országod…"* De mi másképp várunk. Ha nem mint ítélőbírónkkal akarunk találkozni vele, hanem mint kegyelmes Urunkkal, akkor a szívünknek kell készen lennie az ő jövetelére. Ahogy Dávid is belátta bűneit, és így imádkozott: *„Tiszta szívet teremts bennem, Istenem… Add vissza nekem szabadításod örömét…"* (Zsolt 51,12.14; újonnan revideált Károliford.) A Jézus keresztje tövében bűnbocsánatot nyert és őt szolgáló élet várja készen az ő visszajövetelét.

Te is így, készen várod-e őt? *Luther* nagy kérdése volt, amellyel elindult a reformáció felé: „Hogyan találhatom meg Isten kegyelmét?" Megtett mindent emberileg, hogy ne kelljen rettegnie az ítélő Úrként visszatérő Krisztustól, de nem csillapult gyötrelme. Csak akkor, amikor csendes kis szobájában a Bibliát olvasva ezekhez a sorokhoz jutott: *„Az igaz ember pedig hitből él"* (Róm 1,17), értette meg, hogy kiérdemelni, megszolgálni, megfizetni nem tudja, de ha hittel kéri, megkapja Isten legnagyobb ajándékát: a bűnbocsánatot és vele az új életet. Amely már tudja, hogy ha földi élete véget fog érni, akkor bejut Isten örök országába.

De Isten országa nemcsak az ezeréves birodalmat és a végső helyünket, a mennyet jelenti Istennél, hanem azt is, amiről igénk beszél: azt, hogy Isten uralma tölti be bensőmet és vezeti egész életemet.

A farizeusok azt kérdezik Jézustól, hogy mikor jön el Isten országa. Erre ő így válaszol: *„Az Isten országa nem szemmel láthatóan jön el. Nem mondják majd, hogy íme, itt vagy íme, ott van, mert az Isten országa bennetek van."* (Lk 17,20–21) Pál apostol pedig így ír: *„Mert az Isten országa nem evés, nem ivás, hanem igazság, békesség és Szentlélek által való öröm."* (Róm 14,17) Itt azt látjuk, hogy Isten országa már e földön megvalósul azok életében, akik hisznek Jézusban.

Ez azt jelenti, hogy igazság uralkodik az életem fölött, békesség tölti be szívemet, és az Úrral való közösség öröme járja át gondolataimat. Az ő országa, azaz uralma kiterjed életemre, és azon keresztül elérkezik a körülöttem élő emberekhez. Hogy ők is beléphessenek ebbe az országba.

Talán ritkán hallunk mi az igehirdetéseinkben a világ végéről, Jézus visszajöveteléről, fölkészülésről és készenlétről. Ezután, ha imádkozzuk a *Miatyánkban,* hogy *„jöjjön el a te országod",* akkor gondoljunk Lutherrel a következőkre: „Isten országa eljön magától, kérésünk nélkül is, mégis azt kérjük ebben az imádságban, hogy hozzánk is eljöjjön." (Luther: *Kis káté.*)

Keresd tehát, testvérem, először Isten országát és annak igazságát, és minden megadatik neked (vö. Mt 5,33).

SZÉLL BULCSÚ

HETI ÚTRAVALÓ

„Ő a királyok Királya és uraknak Ura. Övé egyedül a halhatatlanság, övé a tisztelet és az örökkévaló hatalom." (1Tim 6,15–16)

Szentháromság ünnepe után a 23. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi az Úristen imádására hívnak. Járjunk elhívásunkhoz méltóan – két világ polgáraiként. Ez a keresztyének küldetése; s aki e földön nem kezdi el a Szentháromság Isten dicsőítését, annak nem lesz mit folytatnia a mennyben. Pedig az Írás ezt mondja: „Áron vétettetek meg, dicsőítsétek tehát Istent a ti testetekben és lelketekben, amelyek Istenéi." (1Kor 6,20; LK) „Magasztallak téged, Uram, teljes szívemből, az angyalok színe előtt is csak rólad énekelek." (GyLK 770,1) *„Adjatok hálát az urak Urának, mert örökké tart szeretete!"* (Zsolt 136,3) Egyházát ő mindenkor megtartja. Ne feledjük: két világ polgárai vagyunk! *„Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené."* (Mt 22,21) Pál is emlékeztet: *„Nekünk pedig a mennyben van polgárjogunk, ahonnan az Úr Jézus Krisztust is várjuk üdvözítőül, aki az ő dicsőséges testéhez hasonlóvá változtatja a mi gyarló testünket…"* (Fil 3,20–21) *Dr. Luther* ezt így érti: „Nekünk olyan igazságunk van, amely a hittel Krisztuson csüng a mennyben. Egyedül reá támaszkodik, s mindig arra törekszik, hogy örökké benne maradhasson. Addig pedig várjuk a mi Üdvözítőnket, aki nekünk az égből örök életet, igazságot és dicsőséget hoz." Péter erre kér minket is: jövevényként és idegenként úgy éljünk e világban, hogy jótetteinket látva mások is dicsőítsék az Istent. *„Engedelmeskedjetek minden emberi rendnek az Úrért…"* Szolgáiként: *„Mindenkinek adjátok meg a tiszteletet, a testvéreket szeressétek, az Istent féljétek, a királyt tiszteljétek."* (1Pt 2,13.17) S a próféta a bálványimádás bűne miatt szól: a fa és a néma kő adhat-e útmutatást?! *„Arannyal, ezüsttel van ugyan borítva, de semmilyen lélek nincs benne! Az Úr azonban ott van szent templomában… a föld tele lesz az Úr dicsőségének ismeretével…"* (Hab 2,19–20.14) Az ellenség támadásai közepette se a saját döntéseikben bízzanak a vezetők, hanem Istenben! *„De ha nem hisztek, nem maradtok meg!"* (Ézs 7,9) – szól az Úr, és Pál is erről ír: *„E világ bölcsessége ugyanis bolondság az Isten előtt. (…) Azért senki ne dicsekedjék emberekkel… Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke bennetek lakik?"* (1Kor 3,19.21.16) Akik már a Krisztuséi, királyuknak vallják őt. Pilátus kérdésében benne volt a válasz: *„Te vagy a zsidók királya?" „Te mondod."* (Lk 23,3) A pogány helytartó nem találta Jézust bűnösnek az ellene felhozott vádakban; ő nem vezette félre népét, s nem ellenezte, hogy adót fizessenek a császárnak. Péter így bátorítja az Úr napját váró mennyei polgárokat: *„…új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint… A mi Urunk hosszú türését pedig üdvösnek tartsátok… Inkább növekedjetek a kegyelemben és a mi Urunk, üdvözítő Jézus Krisztusunk ismeretében. Övé a dicsőség most és az örökkévalóságban!"* (2Pt 3,13.15.18) „Áldott Jézus, segíts minket erre, / Jöjj, és vígy át az örök életre…" (EÉ 509,4)

GARAI ANDRÁS

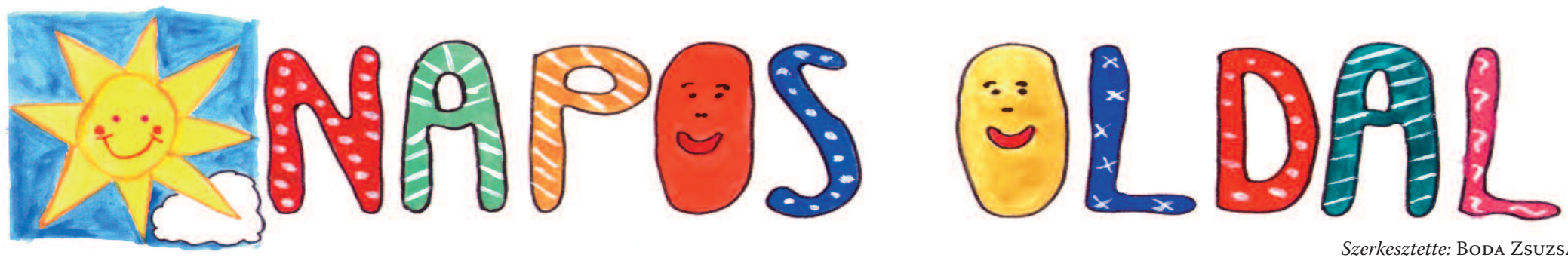

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

Szőlőrigó

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Nem szőlőevő, magyar neve a németből átvett *Weindrossel* szó fordítása.

Kisebb, mint a fekete rigó. Csinos madár, jellemző a fehéres szemöldökcsík és oldalán a rozsdás elszíneződés. A hím és a tojó hasonló.

Hazánkban téli vendég, októberben érkezik, és áprilisig, néha májusig marad.

Északi hazájában, például Skandináviában és Izlandon helyenként a mi fekete rigónkhoz hasonlóan városi madár lett, parkokban, kertekben is fészkel.

A nálunk telelő, illetve hazánkon átvonuló szőlőrigók szintén felbukkannak parkokban, nagyobb kertekben, egyébként középhegységi erdőkben, a folyókat kísérő ligeterdőkben találkozhatunk velük.

Sokat figyeltem őket a budapesti Népligetben, ahol többnyire a nagy csapatokban érkező fenyőrigókkal vegyültek. Az őszi időszakban gyakran keresgéltek a bokrok alatt az avarban, ahol a fekete rigókhoz hasonlóan a csőrükkel dobálták szét a leveleket, és kutattak táplálék után. Később, amikor már hó fedte a ligetet, az ostorfák apró vörhenyesbarna bogyóit ették.

Amikor az ostorfákat szinte elborította a sok fenyőrigó, és sűrűn ismételt „sak-sak” hangjaiktól volt hangos a liget, távcsővel végignézve őket mindig találtam hol több, hol kevesebb szőlőrigót is. Egyik fáról a másikra repülve magas „szrrii” hangot adtak.

A tél vége felé hallottam őket énekelni is. Egy alkalommal húsz-huszonöt szőlőrigó ült egy magas fa koronájában, és kórusban hangosan dalolt. Koncertjük ugyan meg sem közelítette az énekes rigók ismételt szép strófáit vagy a fekete rigók fuvolázó énekét, de én élvezettel hallgattam. Egyik-másik madár utánzott is – az erdei pacsirta „dlü-dlü-dlü-lu-lu-lu” strófáját –, egy másiktól a kerti rozsdafarkú énekét hallottam.

Fészkelőhazájában a szőlőrigó a nedvesebb talajú elegyes vagy lombos erdőket kedveli, de költ a vízparti füzesekben is.

A fészket a tojó egyedül építi fiatal lucfenyő sűrű ágai között, nyírvagy égerfatörzsek alacsony elágazásaiban, néha a talajon. A párok évente többnyire kétszer költenek. Táplálékuk rovarokból, férgekből, csigákból, pókokból áll.

■ Schmidt Egon

RAJZ: BUDAI TIBOR

Kérdések

1. Vajon hány tojás lapul a fészekben?
2. Milyen színűek a tojások?
3. Hány nap alatt kelnek ki a fiókák?

Válaszok: 1. többnyire öt-hat; 2. olajzöldes alapon rozsdásan foltozottak; 3. 11-13 nap alatt.

Jézus tanításai

GYERMEKVÁR

4.

Mostani hatrészes sorozatunkban Jézus tanításai közül elevenítünk fel néhányat. Mindegyik részben egy-egy feladatot is megoldhattok. A helyes megfejtéseket összegyűjtve a sorozat végén küldjétek el szerkesztőségünk címére (Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

Minden ember szereti a kincseket. Ez nem függ attól, hogy valaki gyerek vagy felnőtt, iskolás-e még, vagy már dolgozik. Az sem számít, hogy az a bizonyos kincs igazi drágakő, egy értékes pénzdarab vagy csak egy játék figura. A kincs mivolta azt jelenti, hogy számunkra nagyon fontos, ezért féltve őrizzük, és nagyon vigyázunk rá, nehogy baj érje.

Jézus az Isten országát egyszer kincshez hasonlította. Azt mondta: hasonló a mennyek országa a szántóföldben elrejtett kincshez. Amikor ezt a szegény ember szántás közben megtalálja, nagyon megörül neki. Gyorsan visszarejti a mélybe, elmegy, és eladja mindenét, hogy megvegye azt a darab földet. Vagyis mindenétől megszabadul, ami az addigi életének része volt, hogy teljesen új életet kezdjen.

Isten országába mi is csak úgy mehetünk be, ha megszabadulunk minden rossz szokásunktól. Utána pedig úgy viselkedünk, ahogy a mennyei Atya szeretné.

Melyik úton jut el a szántó ember a kincshez?

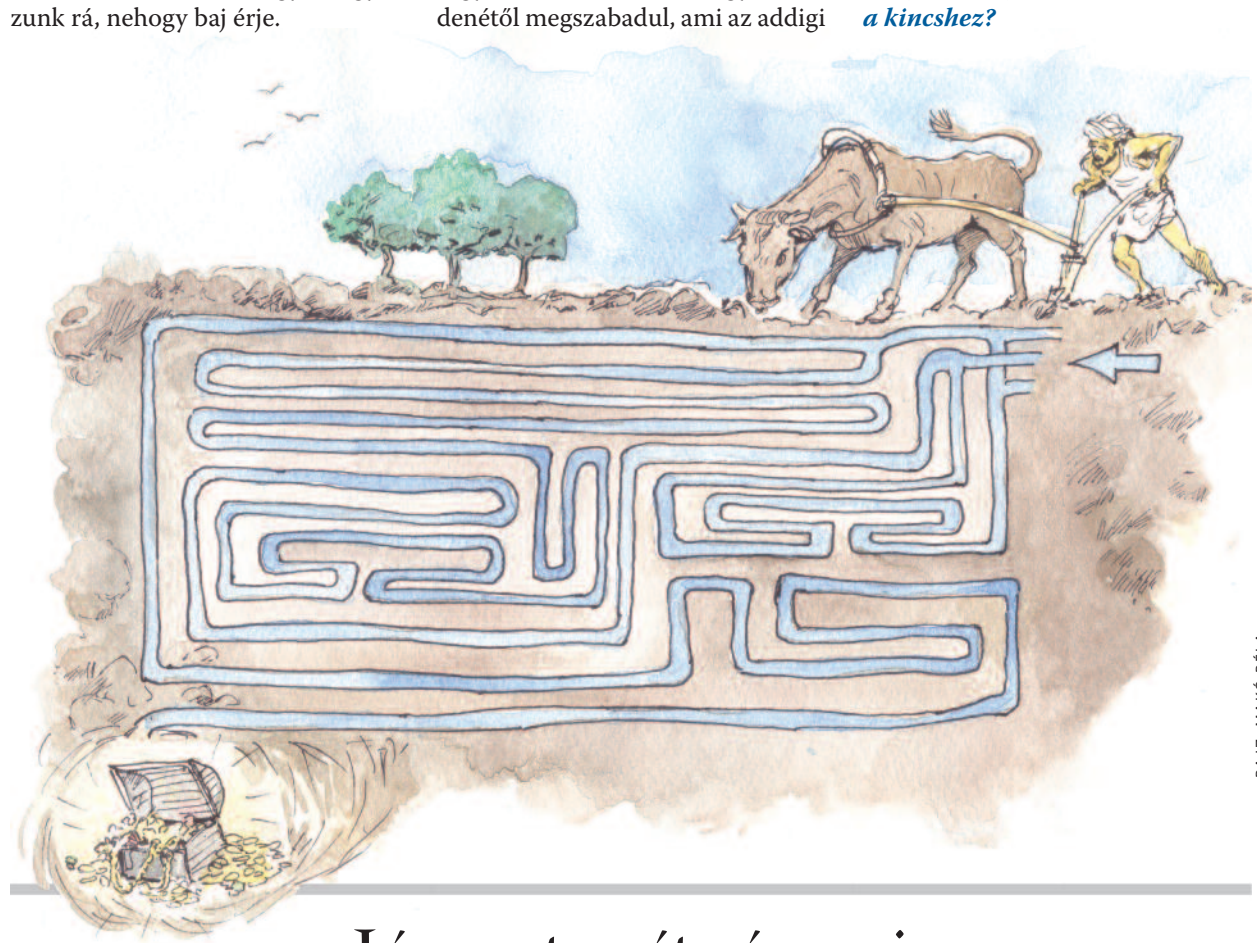

RAJZ: MAKÓ BÉLA

Jézus tanítványai

Az alábbi állítások Jézus tizenkét tanítványával kapcsolatosak. Döntsétek el, hogy igazak-e, vagy hamisak!

1. Péter és János testvérek voltak.
2. A tanítványok között volt olyan, aki korábban vámszedő volt.
3. Péter egyszer egy hal szájából vette ki az adópénzt.
4. Az ötezer ember megvendégelése után a tanítványok tizenegy kosár maradékot szedtek össze.
5. Jézus elfogatása előtt a Gecsemáné-kertben a tanítványok a Mesterrel együtt virrasztottak és imádkoztak.

(Megfejtés: 1 – hamis; 2 – igaz; 3 – igaz; 4 – hamis; 5 – hamis)

HUMORZSÁK

– Vegetáriánus létedre miért rendeltél nyúlpecsenyét?

– Bosszúból, mert lerágták a nyulak a kertemben a salátát!

* * *

Büszkén mutatja az asszony a férjének:

– Nézd, milyen szép lett az inged az új mosóportól!

– Igen, de nekem kockásan jobban tetszett.

* * *

Az étteremben vacsorához terít a pincér. A székeket és a terítékeket jó két méter távolságra helyezi el egymástól. A főnök megkérdezi:

– Miért hagy ki ilyen nagy helyeket?

– Egy horgásztársaság foglalta le az asztalt, és a vendégek valószínűleg meg akarják majd mutatni, mekkora halat fogtak.

* * *

– Mi az: elefánt lábujjai között apró barna foltok?

– Lassú busmanok.

* * *

– Mi az abszolút felesleges?

– A szomorúfüzet jókedvre deríteni.

* * *

Egy férfi felháborodva panaszkodik a légiutas-kísérőnek:

– Hölgyem! Ez már igazán több a soknál! Rendszeresen önökkel repülök, de sosem mehetek akkor a vécére, amikor akarok, soha nem látom a filmet, és mindig ablak mellé ültetnek!

– Ne szórakozzon már, kapitány, hanem kezdje meg a felszállást!

* * *

– Honnan lehet megismerni a messziről jött embert?

– Közelről.

* * *

– Hát, fiam, a bizonyítványod meglehetősen gyenge. Most mit vársz, mit mondjak?

– Azt, amit máskor is szoktál, anya.

– És mi az?

– „Az a fő, hogy egészséges vagy, fiam!”

* * *

A férfi begipszelt lábbal pecázik a folyóparton. Arra megy egy másik horgász, és megkérdezi:

– Harapnak a halak?

– Nem, csak elestem.

•

Százhúsz éve született „Isten embere”

„A keresztyénségre senkit nem lehet ránevelni, de a keresztyénségben lehet nevelni!” – ez a kijelentés is olvasható *Túróczy Zoltán* püspök 1940 szeptemberében elmondott igehirdetéséből azon a meghívón, mellyel a névadó százhuszadik születésnapja (október 23.) előtti egyhetes rendezvénysorozatra invitált a nyíregyházi Túróczy Zoltán Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda vezetősége. A hét krónikájában hét esemény mozaikképét villantjuk fel annak bizonyságául, hogy Túróczy Zoltán ma is példaképünk lehet istenhitéért, egyházhűségéért, hazaszeretetéért.

„Jézus Krisztus ízig-vérig pedagógus volt. És ebben van a keresztyén pedagógia nagy értéke.” A nevét viselő egyetlen iskolában a püspök e gondolatai jegyében folyik az oktató-nevelő munka. S hogy miként, erről tanúskodjanak a Túróczy-hét történései…

Október 16. – Nagytemplom
A közel négyszáz fős tanulóifjúság teljes számban, tanáraival együtt érdeklődve követte a püspök életéről szóló dokumentumfilmet, amelyet – *Akit háromszor kérdezett meg Jézus* címmel – *dr. Fabiny Tamás* készített évekkel ezelőtt a Duna Tv-ben. Az akkor még élő szemtanúk hiteles visszaemlékezései s az archív filmkockák is segítettek közel hozni a mai fiatalokhoz névadójuk személyét és szolgálatát. Még az óvodások is lelkesen énekelték ezután: „Tudom, az Úrnak terve van velem!”

Október 17. – Nagytemplom
A tanulók rendhagyó koncerten vettek részt, ahol ők maguk voltak a közreműködők. A rendezvénysorozat szervezője, *Zsarnainé Urbán Nóra* iskolalelkész ugyanis megénekeltette őket, legkedvesebb evangéliumi énekeiket szólaltatták meg. S közben elhangzott a püspök egyetlen ismert – *Tanács* című – verse is. Az utolsó sorok egyetemes üzenetet hordoznak: *„Csak az lesz Tied, amit odaadtál, / Csak az, mi minden kincsnél többet ér: / A tett, a szó, mit szeretetből adtál, / Veled marad, s örökre elkísér.”*

Október 18. – Arnóti templom
Gyönyörű napsütésben indult tanulmányi kirándulásra egy busznyi diák, minden osztályt képviselve. Feladatul kapták, hogy a következő héten írásban is számoljanak be élményeikről otthon maradt társaiknak. A püspök szülőhelyére érve a nyitott templomkapuban *Buday Barnabás* helyi lelkész feleségével és *Barcsák Pálné* felügyelővel várta a küldöttséget. A régi szülőház, parókia helyén ma másik épület áll, de a szomszédos templom falán ott az emléktábla.

A borsod-hevesi esperes rendhagyó egyháztörténeti órát tartott a tanulóknak: ismertette a gyülekezet történetét, benne a két Túróczy – apa és fia – itteni szolgálatát. Érdekfeszítő előadását a templom fehér falára vetített képekkel illusztrálta. Egy eredeti Túróczy-kéziratot is bemutatott, amelyet a tudósító is kézbe vehetett, s olvashatta a püspök kézírását az 1921. augusztus 17-én kelt háromoldalas jelentésben, melynek már a címe is sokatmondó: *Az arnóti „kommunizmus” krónikája…*

A felügyelő asszony finom süteményekkel vendégelt meg minden nyíregyházit, de aki a tanulók közül helyesen felelt a lelkésznek az elhangzottakra vonatkozó ellenőrző kérdéseire, az külön jutalomsütiben is részesült.

A templom külső falán, a püspök emléktábláján az iskola igazgatója, *Kocsisné Sárossy Emőke* helyezte el a hála és tisztelet koszorúját. A tanulók lelkes éneklése zárta e rögtönzött ünnepélyt.

Október 18. – Arnóti temető
A templomtól néhány percre lévő temető legmagasabb pontján nyugszik a püspök édesapja, *Túróczy Pál* evangélikus lelkész. Az ő emlékét is hűségesen ápolja az arnóti gyülekezet, s most a diákokkal együtt a nyíregyházi intézmény vezetője is koszorút helyezett el az édesapa síremlékén.

Október 21. – Nagytemplom
A várva várt hálaadó istentiszteletre az iskola apraja-nagyja ünneplőben vonult be zászlójukat követve, hogy meghallgassák *Győri János Sámuel* pesterzsébeti lelkész – Gal 5,22 alapján – gyermekek nyelvén elmondott igehirdetését. A lelkész az örömről mint a Lélek gyümölcséről szólt: Isten örül gyermekei örömének. S a reformáció havában *Luthert* idézte: semmivel sem lehetünk jobban az ördög bosszantására, mint amikor örömmel eléneklünk egy zsoltárt. Túróczy Zoltán Istenben örülő ember volt, és mi is az örömről vagyunk elnevezve.

Az ünnepi istentisztelet liturgiáját az iskolalelkész végezte, s ő köszöntötte a vendégeket is: a püspök két legidősebb unokáját, *Terei Andrást* és *Terei Gábort,* valamint a két dédunokát, *Balogh Esztert* és *Terei Györgyöt.* Ők különleges ajándékot hoztak: a névadó püspöknek nagyapjától, *Czékus Istvántól* örökölt Bibliáját, melyet eddig családjuk őrzött, s most átadták az iskolának. Az óvodások és kisiskolások énekszolgálatai keretezték a püspök életeseményeinek felidézését.

Az istentiszteletet követően a lelkészi hivatal falán lévő Túróczy-emléktáblánál helyeztek el koszorúkat az iskola, a család, a gyülekezet és az egyházmegye nevében.

Október 21. – Az iskola díszterme
Itt *dr. Fabiny Tibor* professzor, világi teológus érdekfeszítő és személyes hangvételű előadásában Túróczy püspökről mint igehirdetőről szólt. Az *Isten embere* című, 2002-ben megjelent kétkötetes mű, valamint a most kiadandó új prédikációs kötet kéziratának ismeretében több szempont szerint vizsgálta Túróczy prédikációit. Az írások jellemzője, hogy érvényesül bennük a lutheri elv: a Szentírás önmagát magyarázza, törvényt és evangéliumot együtt hirdet, és megtérésre hívás is hangzik.

Túróczy püspök – az Isten embere, Luther követője – karizmatikus igehirdető volt, s kegyelmi ajándékaiból mi is részesedhetünk, ha olvassuk e hatvan éve az íróasztalfióknak szánt prédikációit.

Az előadást követő személyes emlékezéseket *Bozorády Zoltán* nyugalmazott esperes vezette. A fiatalok számára élő történelemóra volt, mikor hallhatták idős gyülekezeti tagok – *Dévényi Margit, Demcsákné Balczó Ildikó, Labossa László* – megható szavait a püspökkel kapcsolatos emlékeikről.

SZABÓ KÁROLY FELVÉTELE

Október 22. – Az iskola díszterme
Egész héten folyt a műhelymunka: a diákok naponta töltöttek ki totót a püspök életéből, megrajzolták a templomokat, melyekben szolgált, s illusztrálták néhány igehirdetését is. Az emlékhét utolsó napján az egyház Urának jobb megismerését munkálta Győri János Sámuelnek és feleségének szolgálata.

Az előcsarnokban látható a tanulók által készített családfa, arcképrajzok, és a családtól kapott archív fotókat is itt állították ki. Az emlékhét kiemelkedő eseménye volt, amikor az ünnepi istentisztelet után az iskola megújított előterében Túróczy Zoltán unokái leleplezték a püspök arcképét.

■ G. A.

Felügyelők országos találkozója 2013 – Előretekintés

Ahogy már számos fórumon hírül adtuk, az idén a hónap második hétvégéjén, november 8. és 10. között rendezzük szokásos révfülöpi konferenciánkat. Szeretettel várjuk a gyülekezeti, egyházmegyei, kerületi felügyelőket országos találkozónkra. Témáink: az 1%-os kampány és a pályázati tapasztalatok egyházi-közösségi tükörben. A részletes programot a levelezőlistákon és az evangélikus honlapon terjesztjük.

Jelentkezés a revfulop@lutheran.hu e-mail címen. A hétvége támogatott részvételi díja 6000 forint. Jelentkezési határidő november 4.

■ Prőhle Gergely *országos felügyelő*

Gyülekezeti nap az évfordulók jegyében

A nyíregyházi evangélikusok betelepítésének 260., a Nagytemplom felszentelésének 227. és *Túróczy Zoltán* püspök születésének 120. évfordulója alkalmából az elmúlt hét végén néhány további évfordulóról is megemlékeztek a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközségben. A Luther téri ünnepségsorozatot a kertvárosi evangélikus gyülekezet részvételével rendezték meg. A szombat délelőtti gyülekezeti napot nyitó áhítatában *dr. Kovács László Attila,* a nagytemplomi gyülekezet igazgató lelkésze a bibliaolvasó *Útmutató* aznapi, a meghívón is olvasható igéje alapján szólt: *„Énekeljetek, hogy milyen fenséges tetteket vitt véghez az Úr, tudja meg ezt az egész föld!”* (Ézs 12,5)

Érdekfeszítő előadással engedett bepillantást a város múltjába *Kujbusné dr. Mecsei Éva.* A megyei levéltár igazgatója felidézte a sorsfordító pillanatokat: 260 esztendővel ezelőtt, 1753. május 16-án vette át *Petrikovits János* csizmadiamester *Károlyi Ferenc* gróftól azt a pátenslevelet, amely lehetővé tette a Békés megyei szlovák ajkú evangélikusok Nyíregyházára telepítésének megszervezését.

Az első telepesek még az év őszén megérkeztek. Ők építették és virágoztatták fel a várost, „hitből és homokból”, ám számukra is csak *II. József* türelmi rendelete tette lehetővé, hogy kőtemplomot építhessenek. Volt olyan nap, hogy hatvan ökrös szekér hozta a köveket Bodrogkeresztúrról az építkezéshez – emelt ki néhány különleges részletet a történelem lapjairól az előadó. Példaadó áldozatossággal és szorgalommal, két és fél esztendő alatt készültek el a munkával.

227 évvel ezelőtt szentelték fel a város legrégibb műemlékének számító templomot, melynek kapubejárata felett ragyogó arany betűk hirdetik: *„Erős várunk az Úristen!”*

Szünet után a *Túróczy-hagyaték Alapítvány* kuratóriumának három tagja mutatta be a püspök ajándékát. A 120. születésnapra megjelenő, *Időszerű szeretet* című kötet Túróczy Zoltán 1953-ban írt prédikációit tartalmazza. Azokat, amelyeket szószékről nem mondhatott el. Hatvan év után most életre kelnek a némaságra ítélt igehirdetések, ám ez a „minden napra egyoldalnyi” lelki táplálék kortalan és örök érvényű, Isten mindenkor időszerű emberszeretetét hirdeti.

A kötet tartalmát és születésének körülményeit a kuratórium elnöke, *Ittzés János* nyugalmazott püspök ismertette, aki a győri gyülekezetben még hallhatta elődje igeszolgálatát.

Terei Gábor testvérével, *Andrással* együtt vett részt nagyapjuk könyvének bemutatóján. A kuratórium titkára – feleségével – „saját kezűleg” digitalizálta és ellenőrizte a könyv szövegét, amelynek egészen a hatása alá kerültek…

Ittzés András egyetemi docens már a 2002-ben megjelent, *Isten embere* című kétkötetes mű összeállításában és nyíregyházi bemutatóján is részt vehetett. Most a püspök harmadik főpásztori szolgálatának körülményeiről osztott meg egyháztörténeti jelentőségű háttérinformációkat az egybegyűltekkel.

PELLES FERENC FELVÉTELE

Ittzés János tart előadást

A nyíregyházi könyvbemutató „csúcspontján” a hívek egykori püspökük saját hangján hallhatták az evangéliumot. Túróczy Zoltán egyik igehirdetését Terei Gábor rögzítette orsós *Mambó* magnóval még a hatvanas évek első felében a salgótarjáni templomban. *(A szeretet parancsáról szóló igehirdetés részleteit olvasóink is meghallgathatják a tudósító honlapján:* garainyh.hu – *A szerk.)*

A csendesnap záró igei szolgálata is személyes jellegűvé vált. Ittzés püspök Zsid 4,12–13 alapján szólt a szuverén Úrról és az ő élő és ható igéjéről. Negyvenhárom évvel ezelőtt a győri újtemplomban őt is ezzel az igével bocsátották ki a lelkészi szolgálatba.

Másnap délelőtt szintén Ittzés János hirdette az igét a bibliavasárnapra kijelölt vers (Jer 15,16) alapján. (Az ünnepi, családi istentisztelet liturgiáját s a keresztelést *Zsarnai Krisztián* esperes, a születésnaposok megáldását pedig *Zsarnainé Urbán Nóra* iskolalelkész végezte.) A nyugalmazott püspök arról szólt, hogy ma sem magától értetődő, ha megszólal Isten igéje. S ma sem mindenki fogadja be az örömüzenetet, pedig élő Krisztus-hit csak az evangélium hirdetése által ébred. És kizárólag a belé vetett hit az üdvözítő.

■ Garai András

Meghívó egyházkerületi közgyűlésekre

A Déli Evangélikus Egyházkerület közgyűlése november 15-én 10 órai kezdettel ülés tart a Budapest-Kőbányai Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében (X. ker., Kápolna u. 14.). Erre az alkalomra a Magyarországi Evangélikus Egyház egyházi törvényei – IV. tv. X. fejezet, 83. § (1), (2) – alapján meghatározott közgyűlési tagokat és minden kedves érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

Radosné Lengyel Anna *egyházkerületi felügyelő*
Gáncs Péter *püspök*

Tisztelettel és szeretettel hívjuk a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait, valamint minden érdeklődőt a győri egyházkerületi székházban (Győr, Bajcsy-Zsilinszky út 26.) november 16-án, szombaton 9.30-kor kezdődő gyűlésre.

Mészáros Tamás *egyházkerületi felügyelő*
Szemerei János *püspök*

HIRDETÉSEK

Nyílt nap az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeretettel meghív minden érdeklődő középiskolást és gyülekezeti tagot a november 13-án, szerda reggel 8.30-kor kezdődő nyílt napra.

Jelentkezés és információ a rektori hivatalban: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; tel.: 469-1051, 20/824-9263; fax: 363-7454; e-mail: teologia@lutheran.hu

Konferencia az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem konferenciát szervez a *magyar tudomány ünnepe* alkalmából november 7-én. Téma: *Hogyan (l)együnk együtt? – Újszövetségi asztal- és sorsközösségminták.* A konferencia keretében sor kerül *Szalai András* doktorrá avatására, illetve *dr. Béres Tamás* és *dr. Korányi András* egyetemi tanárok beiktatására. A részletes program a honlapon *(teol.lutheran.hu)* olvasható.

A részvételi szándékot az ebédigény megjelölésével november 4-éig kérjük jelezni: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; tel.: 469-1051, 20/824-9263; fax.: 363-7454; e-mail: teologia@lutheran.hu

A Jelenések könyve mai aktualitásáról Budavárban

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) és a Budavári Evangélikus Egyházközség által közösen rendezett őszi előadás-sorozat témája *A Jelenések könyve mai aktualitása.* Előadó *dr. Dér Katalin* egyetemi docens (ELTE), klasszika-filológus, teológus, az irodalomtudományok doktora.

A következő alkalom november 14-én, csütörtökön 17 órakor kezdődik az egyházközség gyülekezeti termében (Budapest I. ker., Táncsics M. u. 28.). Az októberben betegség miatt elmaradt előadás kerül sorra *Mi az igazság a Napba öltözött asszony körül? (12. fejezet)* címmel. Áhítatot tart *Bence Imre* budavári lelkész, esperes.

Konferencia az antiszemitizmusról az EHE-n

A Norvég Egyházi Szolgálat Izraelért és a Magyarországi Evangélikus Egyház tisztelettel és szeretettel hívja az érdeklődőket *Az antiszemitizmus mint teológiai és társadalmi probléma* című konferenciájára, melyet november 18-án, hétfőn (9.30–17.30 között) tart az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.). Védnök *dr. Fabiny Tamás* evangélikus püspök, a Keresztény–Zsidó Társaság ügyvezető elnöke. Előadók: *Köves Slomó, Rolf Gunnar Heitmann, Tatai István, Vattamány Gyula, Csepregi Zoltán, Donáth László.* A fórumbeszélgetés résztvevői: *Jutta Hausmann, Avi Snyder, Simonyi Andrea, Gombocz Eszter, Mátis Lilla, Rolf Gunnar Heitmann.* A konferencia után emléktábla-avatás lesz a Gyarmat utca 14. sz. háznál.

A konferencia ingyenes, de előzetes regisztráció – az ebéd miatt is (igény szerint kóser, vegetáriánus stb.) – szükséges. *Jelentkezési határidő november 12.* Jelentkezni *Endreffy Gézánál* lehet: 20/928-9955 vagy effyga@hotmail.com (a részletes programmal a következő lapszámban jelentkezünk).

Lelkésziktatás Téten

Október utolsó szombatján nemcsak a késő őszi napsütés melegítette át a téti templomba igyekvő emberek szívét, hanem az a tény is, hogy a Győr-Mosoni Evangélikus Egyházmegyéhez tartozó gyülekezetben ezen a napon lelkésziktatásra került sor.

A téti gyülekezet lelkészi állása a nyár elején üresedett meg, és az egyházközség azonnal elindította a lelkészválasztás folyamatát. Döntött a gyülekezet arról, hogy a lelkészi állást meghívással töltik be. A választás *Vladika Zsófiára* esett, aki akkor a kiskőrösi evangélikus gyülekezet beosztott lelkészeként szolgált. A nyár elegendőnek bizonyult a lelkészválasztási procedúra lebonyolítására, így augusztus 15-én a lelkésznő elkezdhette szolgálatát Téten. Múlt szombati iktatásának szolgálatát *Kiss Miklós,* a Győr-Mosoni Evangélikus Egyházmegye esperese végezte.

Vladika Zsófia beiktatott lelkészként első prédikációját a meghívón szereplő ige alapján mondta el: *„Szent a te utad, Istenem!”* (Zsolt 77,14)

Az ünnepi istentiszteletet díszközgyűlés követte, ahol köszöntések is elhangozhattak. Írásban köszöntötte a frissen beiktatott lelkészt *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke és *Percze Sándor* ménfőcsanaki lelkész. Köszöntőt mondott *Mészáros Tamás* egyházkerületi felügyelő, *Rátz András,* a Győr-Mosoni Egyházmegye felügyelője, *Kecskeméti Pál* kiskőrösi és *Kis János* kecskeméti lelkész, továbbá *Kántor Antal* kanonok, a téti római katolikus egyházközség plébánosa. A téti evangélikus gyülekezet nevében *Radicsné dr. Lampert Edit* felügyelő asszony köszöntötte az új parókus lelkészt.

* * *

Az 1979-ben Pécsett született Vladika Zsófia a gimnázium elvégzése után a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Karán kosárlabda-szakedzői végzettséget szerzett.

Az evangélikus egyházi életbe 2001 nyarán kapcsolódott be, amikor a Mevisz (Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség) Bárka pécsi csoportjában vállalt szolgálatot. Egy évvel később már aktív tagja a pécsi gyülekezetnek. Először ovishittant, majd ifjúsági istentiszteleteket, ifjúsági órákat tartott, és a nyári táborokban látott el feladatokat. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemre 2004-ben nyert felvételt. Hamar, már harmadéves teológusként alkalma nyílt gyülekezeti gyakorlatra szert tenni az akkori pécsi lelkésznő helyettesként.

Az országos ifjúsági munkában is hamar megtalálta a helyét. Először Szélrózsa-munkatársként, majd 2006–2010 között a Szélrózsa Tízek egyik tagjaként és munkaági vezetőként segítette az országos ifjúsági találkozók megszervezését és lebonyolítását.

RADICS ADÉL FELVÉTELE

Hatodéves gyakorlatát Kecskeméten töltötte, ahol mélyebben betekinthetett a gyülekezeti élet adminisztrációs tevékenységébe és a programszervezésbe. Lelkész-teológus diplomáját 2010-ben vette át. Első szolgálati helyén, a Kiskőrösi Evangélikus Egyházközségben beosztott lelkészként szolgált.

2010-ben férjhez ment *Kun Zoltán* agrármérnökhöz. Házasságukat egy ikerpárral – *Rékával* és *Zalánnal* – áldotta meg az Isten.

■ K. M.

Meghívó Polgár Rózsa kiállítására

Polgár Rózsa Munkácsy- és Kossuth-díjas kárpitművésznek, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia tagjának kiállítása november 6-án, szerdán 17 órakor nyílik a Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériájában (Budapest XX. ker., Kossuth Lajos u. 39.).

Az *Erzsébet-napok* rendezvénysorozatát megnyitja *Szabados Ákos* polgármester. Köszöntőt mond *Simon Károly* formatervező művész, a Magyar Művészeti Akadémia tagozatvezetője. A kiállítást megnyitja *Sárosdy Judit* művészettörténész. Közreműködik *Zádori Mária* Liszt-díjas kiváló művész (szoprán) és *Virágh László* lantművész, a Magyar Régizenei Társaság elnöke.

A kiállítás megtekinthető január 12-ig, hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

Istentiszteleti rend • 2013. november 3.

Szentháromság ünnepe után 23. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Fil 3,17–21; 1Móz 18,20–21.22b–33. Textus: Mt 17,24–27. Énekek: 56., 44.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv., kantátazenés) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. Cselovszky Ferenc; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű áhítat) Pelikán András; de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Fő a család

„Az interneten minden fönt van” – hangzik időről időre, és bár gyakran sokkal feltűnőbb egy fontos információ hiánya, néha a „harcedzett” internetezők is el-elcsodálkoznak azon, hogy milyen sok olyan személyes adat feldolgozásával is foglalkozik valaki, amely valójában senkinek nem hajt anyagi hasznot. Napjainkban vannak cégek, amelyek érdemesnek tartják rögzíteni az egyes emberek vásárlásainak minden momentumát, ugyanis legközelebbi vásárlásukkor már személyre szabott ajánlatokkal lehet őket még több pénz költésére rávenni. Az efféle adatbázisok mellett üdítő látni néha más céllal készülteket is. Például olyat, amely sírok fotóit gyűjti.

A mai cikk hátteréül e sorok írójának személyes tapasztalata szolgál: a családból valaki nekilátott, hogy felgöngyölítse a család eredetét mindössze az interneten elérhető információkra hagyatkozva, és kiderült, hogy ilyenek elég bőségesen állnak rendelkezésre.

Ugyanis a mormon egyház (hivatalos nevén Az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza) az elmúlt évtizedekben feldolgozta csaknem az összes magyarországi anyakönyvi adatot, így a *FamilySearch (https://familysearch.org)* oldalon kereshetővé tett információk rengeteg magyar vonatkozást is tartalmaznak.

Az eredetileg Genealogical Society of Utah néven alapított társaság 1894 óta gyűjt adatokat, így adatbázisuk már több mint hárommilliárd nevet tartalmaz. Mivel Magyarországon csak 1895. október 1. óta van állami anyakönyvezés, ezért az annál régebbi információk felkutatásában a katolikus egyház korábbi anyakönyveire, illetve budapesti temetkezési jegyzőkönyvekre lehet alapozni.

A *FamilySearch* oldalán bőséges – angol nyelvű – anyag áll rendelkezésre arról, hogy pontosan milyen forrásokból milyen adatok érhetők el.

A mikrofilmekre rögzített, majd digitalizált anyakönyvi bejegyzések a száz évvel ezelőtti élet nehézségeinek címszavakban megörökített történetét adják. A nagyszámú gyermekáldáshoz nagyszámú halálozás tartozik. Leányanyák. Háborús eltűnések.

Egy cigány lány, aki a tóba fulladt. A családfakutató rokon végül e szövevényből azt hámozta ki, hogy szépapja gyermekét hátrahagyva az amerikai Ohióba vándorolt, ahol aztán spanyolnáthában hunyt el még huszonöt éves kora előtt.

A kutatás azonban itt sem ért véget, ugyanis a *Find a Grave (findagrave.com)* oldalon amerikai temetők sírkövei között lehet keresni. Az oldal két szekcióra oszlik: az egyikben híres emberek sírhelyét lehet megtekinteni, a másikban pedig saját felmenőink után lehet nyomozni; ez utóbbi adatbázis százhatmillió elemet tartalmaz. A fent említett rokon meg is találta szépapja sírkövét, amely azonban a fotó alapján mindössze pár évesnek látszik, így egy virtuális virágcsokor elhelyezése után a nyomozás folytatása mellett döntött.

E sorok írója nem vette a fáradságot, hogy ilyen széles körű felderítő tevékenységbe kezdjen, de pár gyors keresés után sikerült megállapítania, hogy nagyszülei szülőfalujában a családneve száz évvel korábbról is felbukkan a keresztlevelekben, így gyökereinek felkutatásához valószínűleg az egyik legjobb lépés lehetne a *FamilySearch* használata.

Ráadásul rendelkezésre áll egy nagyon jól felépített webes projekt, a *MyHeritage (myheritage.hu)* is, amelynek segítségével a megszerzett adatokból családfa is készíthető. Sőt nemcsak a rokoni szálak tarthatók nyilván a jelenleg csaknem másfél milliárd regisztrálóval rendelkező oldalon, de a családi képek tárolására és megosztására is használható a rendszer. A családfa összeállításakor könnyedén meghívhatjuk a rokonokat, és a családi események szervezésében innentől kezdve a *MyHeritage* megfelelő funkcióit is felhasználhatjuk. Az oldal igen tetszetős, praktikus felépítésű, és a funkciói könnyen használhatók a mobilos alkalmazásain keresztül is.

Ha nincsenek is komoly családfakutatási szándékaink, érdemes – kivált így halottak napja táján – körülnézni az internetnek ezen a szegletén is…

■ N. B.

HIRDETÉS

Értékőrzés – digitalizálás

Evangélikus gyűjteményi konferencia és továbbképzés

Egyházunk Gyűjteményi Tanácsa országos konferenciát rendez november 8–9-én (péntek reggeltől szombat délig), amelynek helyszíne a Lágymányosi Ökumenikus Központ lesz. A Magyarországi Evangélikus Egyház levéltári, könyvtári és múzeumi anyaga csak részben található intézmények őrizetében. Három országos közgyűjteményünk (Evangélikus Országos Levéltár, Evangélikus Országos Könyvtár, Evangélikus Országos Múzeum) mellett hat vidéki szakgyűjtemény, valamint az oktatási intézmények muzeális könyvtárai őriznek a gyűjteményügy szempontjából értékes anyagokat. Ezeken kívül jelentős mennyiségű iratanyag, de értékes könyvek, műtárgyak és festmények is találhatók a gyülekezeti gyűjteményekben. Ezek sorsáért a helyi lelkész és gyülekezet felelős, szakmai felügyeletüket az illetékes egyházmegye gyűjteményi megbízottja látja el. E munkatársak szerencsés esetben levéltáros, könyvtáros vagy muzeológus szakemberek, de nem minden egyházmegyében van ez így. A gyűjtemények sokszínűsége és az a körülmény, hogy az egyházmegyei munkatársak szolgálatként, munkájuk mellett foglalkoznak az egyházközségi gyűjteményekkel, számos kérdést felvet. E konferencia egyik fő célja éppen az egyházmegyei gyűjteményi megbízottak munkájának segítése.

A Gyűjteményi Tanács az elmúlt években végzett országos felmérésével sok adatot feltárt a gyülekezeti gyűjteményekről. Igyekeztünk pályázatokkal is ösztönözni ezen anyagok rendbetételét, a 2009-ben kiadott útmutató pedig a főbb szakmai tudnivalókat fogalmazta meg. Ez jó alapot jelentett a munkához, ám mostanra kiderült, hogy tovább kell fejlesztenünk eddigi eredményeinket.

Fontos, hogy a feladatokat mindenütt szakszerű és egységes, ugyanakkor a modern kihívásoknak és igényeknek megfelelő módon végezzük. Lényeges az is, hogy tudjuk, mik a legfőbb nehézségek, s a problémákra helyben milyen megoldások születnek. Ezeknek az információknak a megszerzéséhez nélkülözhetetlen a továbbképzés, a feladatok világos meghatározása, valamint a tapasztalatcsere.

Számos olyan új kérdéskör is jelentőssé vált napjainkra, amelyekkel korábban nem foglalkoztak a kollégák. Egyházunkban is elkerülhetetlenné vált a digitalizálás és a szembenézés a hosszú távú megőrzés problémájával. Hasonlóan fontos a gyűjtemények anyagának lehetőség szerint egységes elvek alapján történő rendezése, nyilvántartása és e munka során a modern technika adta lehetőségek kiaknázása.

Jelen rendezvény mindhárom gyűjteménytípus szakembereit, az egész ország evangélikus gyűjteményi munkatársait szólítja meg: mind az országos, mind a vidéki szakgyűjtemények munkatársaira, mind az egyházmegyei gyűjteményi megbízottakra kiterjed.

A továbbképzés, a feladatok egységesítése és összehangolása mellett egyházunk megkezdett legfontosabb gyűjteményi projektjeiről (digitalizálás) is szeretnénk tájékoztatást adni, hogy a helyi gyűjteményeket is bevonjuk e feladatokba. Lehetőség nyílik az egyes gyűjtemények konkrét problémáinak megbeszélésére, tanácsadásra, illetve az új munkatársak bevonására a szakmai, gyűjteményi hálózatba. Fontos kérdéskör továbbá a 2017. évi reformációi emlékév és a gyűjteményi feladatok összehangolása.

A rendezvényen részt vesz egyházunk mindhárom püspöke, valamint országos felügyelője is, állami részről pedig az Emberi Erőforrások Minisztériuma Közgyűjteményi Főosztályának és az Egyházi Kapcsolattartási és Együttműködési Főosztályának vezetője is.

Célunk, hogy a gyűjteményügy lépték- és szemléletváltással tovább tudjon fejlődni. Ehhez a szakemberek tudása és munkája mellett egyházi elöljáróink támogatása is elengedhetetlen. Kapcsolatot kell teremteni a szakemberek, a lelkészek, egyházunk vezetői s a gyűjteményügyet állami oldalról felügyelő hivatalok között.

Reményeink szerint vendégeink között nemcsak szakmabeliek lesznek jelen, hanem lelkészek, esperesek is. Kollégáimmal együtt hívjuk és várjuk az érdeklődőket!

■ Kovács Eleonóra,
a Gyűjteményi Tanács elnöke

A látás világnapja

A látás világnapját az Egészségügyi Világszervezet (WHO) *Vision 2020* világméretű programja keretében 2000 óta rendezik meg minden év október második csütörtökjén.

A világon 45 millió vak ember él, további 135 millió pedig súlyos látási nehézségekkel küzd, miközben a problémák 80 százaléka megelőzhető vagy gyógyítható lenne – derül ki az Egészségügyi Világszervezet adataiból. Magyarországon évente mintegy 6060 beteg veszíti el a látását, jóllehet a vakság nagyrészt megelőzhető.

Az őszi–téli időszakban kimerül a szervezetünk, fáradékonyabbak vagyunk, és fogékonyabbak a fertőzésekre, betegségekre. A kiegyensúlyozott étrend is biztosítja, hogy a szem természetes védőmechanizmusa ép maradjon. A zöldségek – különösen a leveles zöldségek (spenót), a brokkoli, kukorica, paprika –, a gyümölcsök (narancs), a tojássárgája tartalmaz hasznos, a szem védelmi rendszerét erősítő mikrotápanyagokat. A normál látás fenntartásához szükséges cinkhez pedig halból, vörös húsokból, szárnyasfélékből juthat hozzá a szemünk.

A megelőzés mellett természetesen a legfontosabb, hogy ha bármilyen rendellenességet észlelünk, azonnal forduljunk orvoshoz, hogy a problémákat még a kezdeti szakaszban kezelhessük.

Meghívó nyugdíjas lelkészcsaládoknak

A nyugdíjas lelkészcsaládok november 8-án, pénteken fél tízkor találkoznak szokás szerint a Deák téri gyülekezetben közös megbeszélésre, melyen *Cselovszky Ferenc* tartja az áhítatot és *dr. Réthelyi Miklós* az előadást *Keresztyén ember a közéletben* címmel. Készüljünk imádsággal.

Budavári evangélikus szabadegyetem

A Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (Budapest I. ker., Táncsics Mihály u. 28.) minden hónap első hétfőjén 19 órai kezdettel szabadegyetemi előadások hangoznak el. A következő alkalom november 4-én lesz. Előadó: *Jelenits István* piarista szerzetes, Széchenyi-díjas tudós. Téma: *Száz éve született Rónay György író.* Áhítatot tart a házigazda, *dr. Fabiny Tamás* püspök. A részvétel ingyenes. A szervezők minden érdeklődőt szívesen látnak.

Az evangélikus Sopron a Magyar Televízióban

November 3-án, vasárnap az M1-en 9.50-kor *Az evangélikus Sopron* címmel mutatjuk be a soproni evangélikusság értékeit a múltban és a jelenben. Szerkesztő: *Nagy László.*

HÍREK, HIRDETÉSEK

GYÁSZHÍR

A tatai evangélikus gyülekezet három cikluson át felügyelőként is szolgáló hűséges tagját, *Schleier Lászlót* október 19-én Tatán, az Almási úti temetőben elkísértük utolsó útjára.

Az élet és halál Ura életének 81. évében szólította őt magához. A feltámadásba vetett reménységet a helyi lelkész, *Franko Mátyás* 1Kor 13,1 alapján hirdette. Emlékét – melyet kegyelettel őrzünk – a Szentlélek Úristen tegye áldottá gyülekezetünkben!

A gyülekezet vezetősége

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 3-ától november 10-éig

VASÁRNAP

8.00 / Civil Rádió (Budapest)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(civilradio.hu, ismétlés: 22.00)
9.30 / Rádió 17
Lélekhangoló
9.50 / M1
Az evangélikus Sopron
15.15 / Duna World
Zegzugos történetek
Budapest,
Költő utca a Svábhegyen
15.45 / Duna World
Törzsasztal
Közéleti beszélgetések
20.50 / Bartók rádió
David Fray (zongora)
Bach-hangversenye
23.30 / M1
Semmit magamról
(holland–ír filmdráma, 2009) (82')

HÉTFŐ

8.40 / Duna Tv
Hagyaték
Népi gyógyászat
12.05 / Bartók rádió
Az Orfeo zenekar és a Purcell kórus hangversenye
J. Ch. Bach: Mit Weinen hebt sichs an – kantáta
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások
Ozsváriné Ramocsai Imri egyházművész
19.00 / Pax Tv
Békesség hírnöke
(baptista magazin)
23.00 / Rádió 17 (Budapest)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(radio17.hu)

KEDD

10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó
Bach: János-passió (részlet)
18.25 / Duna World
Magyarország története
(magyar ismeretterjesztő sorozat)
A Rákóczi-szabadságharc kitörése
20.00 / Pax Tv
Kút (élő interaktív műsor)
Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész
20.00 / Corvinus Rádió (Sopron)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(corvinusradio.hu)
20.25 / Duna World
A rejtélyes XX. század
Kun Miklós történész műsora

SZERDA

5.20 / M1
Hajnali gondolatok
12.50 / Duna World
Metodista magazin
13.20 / Duna World
Református ifjúsági műsor
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva..."
A református egyház félórája
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások
Szalóki Éva vállalkozó
20.30 / Duna Tv
A fantasztikus nagynéni
(magyar tévéfilm, 1981) 2/1. rész
21.20 / M1
On the Spot
(magyar dokumentumműsor)
Keresztre feszítés
21.30 / Bartók rádió
Hegedűs Mónika fuvolázik, Szabóky Márta zongorázik

CSÜTÖRTÖK

13.06 / Kossuth rádió
Rádiószínház
Húszpercesek
Örkény Istvánnal
13.25 / M1
Virágzó Magyarország
Szécsény
20.25 / Duna World
Talentum
Eperjes Károly
20.59 / Bartók rádió
A La Stagione Frankfurt hangversenye
Händel: Salamon
21.40 / Duna Tv
Angi Vera
(magyar játékfilm, 1978) (92')
22.50 / M1
Nemzeti nagyvizit
Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc
0.05 / M1
A keresett személy él...
(magyar dokumentumfilm)

PÉNTEK

10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó
Kamp Salamon vezényli a debreceni Kodály kórust
11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(agnusradio.ro)
13.05 / Duna World
Tüski István hollandiai református lelkész portréja
(magyar dokumentumfilm)
13.20 / Bartók rádió
David Fray (zongora)
Bach-hangversenye
15.00 / Pax Tv
Szokolay Sándor zeneszerző
(portréfilm)
19.43 / Kossuth rádió
Gryllus Vilmos
Dalok óvodásoknak és kisiskolásoknak

SZOMBAT

7.05 / Duna Tv
Másfél millió lépés Magyarországon
(magyar ismeretterjesztő sorozat)
Barangolás a Börzsönyben
8.10 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
9.30 / Rádió 17 (Budapest)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(radio17.hu, ismétlés: 23.00)
9.30 / Kossuth rádió
Korkóstoló (gasztromagazin)
11.00 / Pax Tv
Hamburg 2013 – Kirchentag
16.15 / Duna World
Hófehérke (mesefilm)
22.25 / M1
MR1 Akusztik+
Ágnes: Lélekreszóló...
23.00 / Bartók rádió
Ars nova
A Musica Nostra énekel

VASÁRNAP

8.30 / Régió Rádió 1485 – AM 1485 kHz
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
9.30 / Rádió 17 (Budapest)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(radio17.hu)
9.30 / ZDF (német)
Evangélikus istentisztelet közvetítése Eislebenből
10.15 / M1
A Biblia a magyar költészetben
12.00 / Kossuth rádió
Déli harangszó a galgagutai evangélikus templomból
14.00 / Budaörs Rádió
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(budaorsradio.hu)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 3.)
Mert a törvény végcélja Krisztus, minden hívő megigazulására. Róm 10,4 (Ézs 50,8a; Mt 22,15–22; Fil 3,17/18–19/20–21; Zsolt 33) A törvény szembesít, leleplez, összetör, Krisztus feloldoz, békességet, életet és üdvösséget ad. A törvény kétségbe, Krisztus kegyelme ámulatba ejt. A törvény és Krisztus együtt munkálja az emberben a megtérést és az új életet. A törvény Krisztus nélkül kétségben hagy, Krisztus törvény nélkül nem tud mi alól feloldozni. Ezért a törvény odáig akar eljuttatni, hogy nincs más menekülési út, egyedül Krisztus. A törvénytől Krisztusig kell eljutni. Ahol született ítélet, ott van bocsánat. Ahol a törvény megítéli az életemet, ott van összetörés, ahol van összetörettetés, ott van kegyelem, és ahol van kegyelem, ott van feloldozás, bűnök bocsánata, amelyből fakad a megigazulás. A törvénynek Krisztus, Krisztusnak a megigazult élet a végcélja. Engedtük-e, hogy idáig juttasson el bennünket Krisztus?

Hétfő (november 4.)
Mindnyájan olyanok lettünk, mint a tisztátalanok, minden igazságunk olyan, mint a szennyes ruha. Ézs 64,5a (Lk 15,21–22a; 1Pt 2,11–17; Lk 15,1–10) Isten előtt egyikünk sem képes megállni. Semmink sincs, amit fel tudnánk mutatni Istennek, egyedül a szennyes ruhánk. Sokan úgy élnek ebben a világban, hogy a „ruha teszi az embert". Isten arra akar rámutatni, hogy amivel takargatni próbáljuk magunkat, még az is szennyes. Ezt a szennyes (tisztátalan) ruhát veszi le Krisztus arról, aki tiszta ruhát kér, s annak adja a fehér ruhát, amelyet ő kereszthalálával megszerzett (Jel 7,14). Van-e ilyen, Krisztustól kapott fehér ruhánk, vagy még mindig szennyes életünket próbáljuk tisztára magyarázni? Nincs igazságunk, egyedül a Krisztus, aki által van menetelünk az Atyához.

Kedd (november 5.)
Ne félj, hanem szólj, és ne hallgass! ApCsel 18,9 (Zsolt 31,10a; Hab 2,9–14.19–20; Lk 15,11–32) Az igét hirdető, bizonyságot tevő ember sokszor szembesül ellenállással, rágalmazással, szidalmazással. Pál, aki komolyan vette és megélte az Isten szavát, több alkalommal találkozhatott ezzel. Isten őreá nem a megítélés feladatát bízta, hanem az ige hirdetését. Aki egyszer megtapasztalta az életében, hogy mi bocsáttatott meg neki, megtapasztalta a kegyelem felemelő csodáját, az nem tudja ezt magában tartani. János és Péter is ezt érezte (ApCsel 4,20), Pál is erre biztatta munkatársát (2Tim 4,2), és az Úr is erre bátorít bennünket: álljunk elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő! Neked van miről beszélned? Van kinek beszélned?

Szerda (november 6.)
Kigyógyítom őket a hűtlenségből, szívből szeretni fogom őket. Hós 14,5a–b (Lk 23,43; Ézs 7,1–9; Lk 16,1–9) Minden porcikánkat, egész lényünket az Isten iránti engedetlenség, hűtlenség járja át. Ezen mi nem tudunk segíteni, egyedül ő tud. A mi természetünkből a hűtlenség, az ő természetéből a hűség fakad. Neki van hatalma arra, hogy ebből az állapotból kigyógyítson. A gyógyulás útja el van készítve, fel van ajánlva, tőle, aki annyira szeret, hogy „szerelmes szíve szakadt meg értem, / Hogy eltörölje mind, mind a vétkem. /Hogy eltörölje, és eltörölte, /Mind, mind a vétkem."

Csütörtök (november 7.)
Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága. Jn 8,12 (Zsolt 43,3a; 1Kor 3,16–23; Lk 16,10–13) Krisztus nélkül, aki a világosság, sötétségben élünk. Krisztus hiánya a világosság hiánya. Ha pedig nincs bennünk a Világosság, akkor sötétségben élünk. Ebben a sötétségben sok mindent lehet csinálni. Sötétségben lehetnek titkaink, zűrös ügyeink, káoszos életünk, lehetünk paráznák, tolvajok, hazugok. Krisztus hiánya idézi elő ezt az életünkben. Ő a világosságával ezt leplezi le, s hív a sötétségből a világosságra, a halálból az életbe.

Péntek (november 8.)
Miért mondjátok nekem: Uram, Uram, ha nem teszitek, amit mondok? Lk 6,46 (Zsolt 50,16b–17; Lk 23,1–5; Lk 16,14–18) Nincs rosszabb a hiteltelen, langymeleg Krisztus-követőnél. Sok kaméleontulajdonságú keresztyén él, akik szépen beleilleszkednek környezetükbe, tudják, mikor mit kell mondani, minden helyzetre van egy jó álarcuk, kéznél van egy-egy „kenetteljes" szövegük, de igazából az életükön és a szavaikon nem tükröződik az elköteleződés. Ezért kéri tőlünk számon Jézus: miért mondjátok, ha nem élitek? *Spurgeon* egyszer azt mondta: „A bizonyságtétel (a hívő élet) olyan étel, amelyet forrón kell tálalni; ha langyos, csak undort kelt." Uram, kérlek, őrizz meg attól, hogy életem undort keltsen, és szégyent hozzak a nevedre!

Szombat (november 9.)
Ekkor az emmausi tanítványok így szóltak egymáshoz: „Nem hevült-e a szívünk, amikor beszélt hozzánk az úton, amikor feltárta előttünk az Írásokat?" Lk 24,32 (Zsolt 146,8b; 2Pt 3,13–18; Lk 16,19,31) Megdobogtatta-e már a szívünket az Úr beszéde? Igazi kincs lett-e számunkra a szava, amikor szólt hozzánk? Egyáltalán magunkénak érezzük-e a szavát, vagy mindig arra gondolunk: ez most kinek szól, kinek lenne jó felolvasni, kinek kellene hallania? Óvakodjunk az efféle lelkülettől, s imádkozzunk azért, hogy mindig *magunkra* vonatkoztassuk az Úr igéjét, és szüntelen hevítse szívünket a szava!

■ Zsarnai Krisztián

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line**: www.evangelikuselet.hu. • **Hirdetésfelvétel**: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség**: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu).
Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu)**. Rovatvezetők**: dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Prőhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás**: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 213442